

BEZPEČNOST, POLITIKA BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA

Přednáška CIVS

ZÁKLADNÍ POJMY

Přednáška CIVS

2

ÚSTAVNÍ ZÁKLADY

- Pololegální ústava – vymezení ústavního pořádku České republiky Ústavní uspořádání v České republice. Podle ústavního pořádku je Česká republika svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Česká republika jen založen na osvědčených principech právního státu. Právní stát má své základy: 1. Vláda lidu znamená vláda zákona. 2. Nikdo nesmí být trestán, jeho majetková práva a osobní integrita nesmí být porušena, pokud by taková osoba neporušila zákon. 3. Nikdo nestojí na zákonem, ani samotný stát veřejná moc. 4. Lidská práva a svobody jsou respektována a jsou pod ochranou moci nezávislých soudů. 5. Politický systém je pluralitní, založený na volné soutěži politických stran. .
- Ústava vymezuje jednotlivé základní státní orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní a upravuje jejich pravomoc a vzájemné vztahy. Právě při řešení krizového stavu dochází k tomu, že jsou omezována některá základní práva a svobody, nebo jsou ukládány mimořádné povinnosti. Proto je třeba poznat základní kompetence a vztahy mezi hlavními nositeli státní moci.

PRÁVNÍ STÁT

- Právní stát má své základy:
  - 1. Vláda lidu znamená vláda zákona.
  - 2. Nikdo nesmí být trestán, jeho majetková práva a osobní integrita nesmí být porušena, pokud by taková osoba neporušila zákon.
  - 3. Nikdo nestojí na zákonem, ani samotný stát veřejná moc.
  - 4. Lidská práva a svobody jsou respektována a jsou pod ochranou moci nezávislých soudů.
  - 5. Politický systém je pluralitní, založený na volné soutěži politických stran.

MATERIÁLNÍ ZÁKLAD ÚSTAVY

- Materiální pojetí ústavního pořádku znamená, že stát se sice neváže na nějakou ideologii nebo náboženství, ale je založen na základních demokratických hodnotách.
- Jedním z takových znaků je princip suverenity (svrchovanosti) lidu, na princip republikánské formy vlády.
- Materiální pojetí státu je zárukou, že se stát neuchýlí k násilí ani vně, ani uvnitř.

HODNOTA STÁTU

Hodnota státu

- Státní suverenita
- Územní celistvost.
- Demokratické základy České republiky.
- Ústavní vymezení dále pokračuje výčtem hodnot, jako jsou vnitřní pořádek a bezpečnost, ochrana života a zdraví, ochrana majetkových hodnot nebo životní prostředí.
- Je tedy hodně hodnot, které je třeba chránit. Obecně lze konstatovat, že jde o životní zájem České republiky zajistit svou bezpečnost. Pro jeho zajištění musí být naše země připravena využít všech legitimních přístupů a použít všechny dostupné prostředky.
- V Evropě se zrodil právní stát, v Evropě vypukly zatím dvě světové války.

STÁTNÍ SUVERENITA

- Naše republika vznikla 1. 1. 1993, byla uznána mezinárodním společenstvím a je suverénním státem nad svým státním územím a nad svými občany.
- Princip suverenity nenarušuje, jestliže stát svobodně podle ústavních pravidel přenese část své suverenity na jiný subjekt.
- Žádný stát není zcela suverénní, absolutní suverenita by mu byla ke škodě
- Největší přenos části suverenity státu je spojen s členstvím v Evropské unii. Přenos pravomocí není tak zásadní, aby náš stát ztratil charakter suverénního státu. Má tedy smysl chránit suverenitu České republiky, i když jsme členským státem EU. Suverenitu státu je třeba bránit proti těm, kdo by neústavní cestou narušovali suverénní moci našeho státu.

ÚZEMNÍ CELISTVOST

- Hranice našeho státu jsou vymezeny ústavními zákony a jsou uznány mezinárodním společenstvím.
- Jsou potvrzeny mezinárodními smlouvami. Hodnota, kterou musíme hájit, je, aby výkon státní moci se týkal celého území státu.
- Je nepřijatelné, aby někdo na našem území někdo vyhlašovat nějakou novou republiku nebo jiný „státní útvar“.
- Naše území musí zůstat jednotné a celistvé.

DEMOKRATICKÉ ZÁKLADY STÁTU

- Demokracie není jen abstraktní pojem, jak by se na první pohled mohlo zdát.
- Demokracie je politický systém založený na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.
- Demokracii je třeba bránit proti všem, kdy by usilovali o její narušení nebo nahrazení nějakým autoritativním či totalitním způsobem vládnutí

BEZPEČNOST ZEMĚ

- Zajištění: **svrchovanosti a územní celistvosti** České republiky
- Ochrana jejích **demokratických základů** a
- Ochrana **životů, zdraví a majetkových hodnot** je základní **povinností státu**

INDIVIDUÁLNÍ BEZPEČNOST

- **Nutná obrana** - Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.
- **Krajní nouze** - Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.

SVÉPOMOC

- Každý si může přiměřeným způsobem **pomoci** k svému právu **sám**, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah **veřejné moci přišel pozdě**.
- Hrozí-li neoprávněný zásah do práva **bezprostředně**, může jej každý, kdo je takto ohrožen, **odvrátit** úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako **přiměřené**.
- Směřuje-li však svépomoc **jen k zajištění práva**, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci

NEUTRALITA POLITICKÁ

- Ozbrojené síly jsou tedy toliko nástroj k naplnění bezpečnostní a obranné politiky státu. Příslušníci armády proto nemohou být členy politických stran a hnutí. Politické strany a politická hnutí nelze v armádě zakládat, a ani politické strany a politická hnutí nemohou v armádě působit. Ve vojenských objektech a při plnění úkolů ozbrojených sil mimo vojenské objekty je zakázáno pořádat politická shromáždění a volební kampaně. V armádě platí absolutní oddělení života politického a výkon vojenské služby. Vojáci dále nemají právo na stávku. Armáda souží svému státu a všem občanům České republiky.
- Armáda jako ozbrojený sbor musí být politicky neutrální, protože jejich posláním je bránit stát. Příslušníci ozbrojených sil mají dvě povinnosti, být loajální je svému státu a bránit ho na základě rozhodnutí k tomu kompetentních státních orgánů. Rozhodovat o použití armády (ozbrojených sil) tedy náleží ústavním činitelům a státním orgánům.

NEUTRALITA IDEOLOGICKÁ

- Armáda jako ozbrojený sbor musí být politicky neutrální, protože jejich posláním je bránit stát bez ohledu na to, jakou orientaci má politická reprezentace demokratického státu.
- Armáda nemůže být spojena s jakoukoliv ideologií nebo náboženstvím. V armádě existuje vztah nadřízenosti a podřízenosti, rozhoduje se formou rozkazu a voják se zavazuje nasadit při výkonu své služby i život .

ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI

Bezpečnost České republiky **zajišťují**:

- ozbrojené síly, (armáda)
- ozbrojené bezpečnostní sbory, (policie)
- záchranné sbory a
- havarijní služby.

OZBROJENÉ SÍLY

- Ozbrojené síly se člení na:
  - Armádu České republiky
  - Vojenskou kancelář prezidenta republiky a
  - Hradní stráž.
- Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

OZBROJENÉ SBORY

- Vedle ozbrojených sil v České republice působí ozbrojené sbory.
- Bezpečnostní sbory České republiky jsou nedílnou součástí bezpečnostního systému České republiky. Svým působením přispívají k ochraně demokratických základů státu a k ochraně životů, zdraví a majetkových hodnot.
- Ozbrojené sbory České republiky jsou Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.

KRIZOVÉ STAVY

- Zvládnutí každé mimořádné události, krizového stavu, vyžaduje mimořádné úsilí, které vybočuje z běžného rámce – překračuje řádné fungování orgánů veřejné moci, ale i chování a jednání dalších osob.
- Mimořádný stav vyžaduje mimořádné řešení. Aby bylo možné takové stavy zvládat, umožňuje náš právní řád odchýlit se od běžného dodržování principů právního státu.
- Dává možnost, aby po omezenou dobu, na nezbytně nutném území bylo možné omezit některá základní práva a svobody a ukládat určité povinnosti za účelem zvládnutí krizového stavu.

MEZINÁRODNÍ BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ

- Náš stát je součástí společenství států. Nerozhoduje izolovaně, bez vazeb přes své hranice, a to jak fyzických, tak i politických.
- Téměř každý vážný krizový stav je třeba zvládat a řešit ve vazbě k jiným subjektům.
- Každý krizový stav vzniklý intencionální (antropogenní) hrozbou i neintencionální hrozbou má mezinárodní přesah. Je proto nutné, aby i naše schopnost zvládat krizový stav a zajistit naši bezpečnost byla zabezpečena na mezinárodní úrovni. K tomu je vytvořen kolektivní systém bezpečnosti

HROZBA

- **Hrozba** - primární, nezávisle existující, neodvozený fenomén, který chce nebo může poškodit nějakou chráněnou hodnotu.
- **Neintencionální** hrozba - vnější fenomén (činitel), existuje nezávisle na chtění člověka (hrozba povodně, vichřice, zemětřesení).
- **Intencionální** hrozba (antropogenní) je zamýšlená. Připravuje ji, spouští a uskutečňuje jedinec jako v případě hrozby teroristické akce nebo kolektivní aktér při hrozbě ozbrojeného konfliktu.

RIZIKO

- **Riziko** je vždy odvozené a odvoditelné z konkrétní hrozby.
- **Míra rizika** je pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu.
- Riziko je vyjádřením **pravděpodobnosti** vzniku hrozby.

PŘIJATELNÉ RIZIKO

- Numerické hodnoty se tedy mohou pohybovat pouze od nuly (0) do jedné (1), při vyjádření v procentech od 1% do 100%.
- **Přijatelné riziko** je stavem, kdy je vnímáno ohrožení, a jsou připravovány aktivity, jejichž cílem je snížení pravděpodobnosti, že nastane. Společenství, stát, jednotlivec se připravují tak, aby byly případné následky co nejmenší

ASYMETRICKÉ KONFLIKTY

- Asymetrie **zájmů**
- Asymetrie **hodnot**
- Asymetrie v oblasti **taktiky a strategie**

CÍLE ASYMETRICKÉHO KONFLIKTU (VÁLKY)

- **Symbolické** civilizační cíle (sídla, stavby)
- **Ústřední orgány** stání moci a správy
- **Energetické** zdroje, zdroje **základních životních potřeb** (vody)
- **Infrastruktura** (dopravní, energetická)
- **Obyvatelstvo**
- **Ozbrojené síly a ozbrojené sbory**

DYSIMETRIE

Dysimetrie znamená **výraznou převahu** v oblasti:

- Výzbroje
- Technologie
- Systému spojení
- Systém vedení bojové činnosti

ZÁJEM

Chráněný zájem – je to soubor základních hodnot, které jsou předmětem ochrany (například pro společnost zejména životy, zdraví, majetková práva obyvatel, životní prostředí a kritická infrastruktura).

Postulovaný zájem – je v zahraniční politice vyslovený, nebo předpokládaný zájem státu. Vyplývá z Koncepce zahraniční politiky.

PRINCIPY ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI

- **Princip ustálenosti**, spočívá v dlouhodobě tvořeném přístupu.
- **Princip systémovosti**, propojení všech potřebných aktivit.
- **Princip přesnosti** spočívá v jednoznačnosti, jasném stanovení hranic a mezí.
- **Princip rozvoje** znamená obohacování o nové prvky, jak se mění bezpečnostní prostředí

EPIDEMIE

Epidemie je **zvýšený výskyt nemoci**, který je **geograficky** a **časově** omezen.

Při epidemii infekčního onemocnění dochází zpravidla k **prudkému nárůstu** počtu onemocnění v čase, kdy nemocnost dosahuje hodnot vyšších, než je běžná sporadická nemocnost.

Hodnoty nemocnosti, při kterých dochází již k epidemickému šíření (tzv. epidemický práh) jsou různé a liší se podle nemoci.

ZNAKY EPIDEMIE

Hlavním kritériem, zda se jedná o epidemii či nikoli, je pak **vzájemná**, epidemická **souvislost** jednotlivých případů nemoci.

Rychlost šíření nemoci v populaci je závislá na **původci nákazy**, **inkubační době** nemoci a zejména na cestách přenosu.

Inkubační doba představuje období **mezi vstupem** infekčního původce do organismu a **prvním nástupem** klinických příznaků či symptomů nemoci

PŘÍSTUPY K ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI

Přednáška CIVS

30

PŘEDCHÁZENÍ KONFLIKTŮM

- ČR dává přednost **aktivnímu předcházení** ozbrojeným konfliktům a preventivní diplomacii.
- V případě vypuknutí krize či ozbrojeného konfliktu usiluje o řešení. **politickými a diplomatickými prostředky**
- Pokud tyto **selžou**, může ČR – v souladu s ústavním pořádkem, zákony, principy Charty OSN a v rámci spojeneckých závazků a solidarity – **použít sílu** k ochraně svých životních a v případě nutnosti i strategických zájmů.

KOLEKTIVNÍ BEZPEČNOST

- Základními východisky pro zajištění obrany a bezpečnosti ČR jsou aktivní účast v **systemu kolektivní obrany NATO** opírajícím se o silnou transatlantickou vazbu, **rozvoj schopností EU** pro zvládání krizí a spolupráce s partnerskými zeměmi.
- Členství v NATO a EU přináší výhody **kolektivního zajištění vlastní obrany a bezpečnosti**, stejně jako závazek ke společné obraně a bezpečnosti přispívat..
- Členství v mezinárodních organizacích z ČR nesnímá její prvotní **odpovědnost za vlastní obranu**.

BEZPEČNOSTNÍ ZÁJMY ČR

ČR rozlišuje své bezpečnostní zájmy podle stupně důležitosti.

V ČR jsou zájmy rozděleny do tří kategorií:

1. životní,
2. strategické a
3. další významné

ŽIVOTNÍ ZÁJMY

- Životním zájmem je zajištění suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti ČR, zachování všech náležitostí demokratického právního státu včetně záruky a ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel.
- Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády i všech orgánů veřejné správy. Pro jejich zajištění a obranu je ČR připravena využít všech legitimních přístupů a použít všechny dostupné prostředky

STRATEGICKÉ ZÁJMY

- Strategické zájmy jsou nástrojem.
- Jejich naplňování napomáhá ochraně životních zájmů.
- Zároveň slouží k zajištění společenského rozvoje a prosperity ČR.
- K jejich prosazování jsou voleny přístupy a prostředky přiměřené situaci.

ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ ZÁJMY

- prevence a zvládání **místních a regionálních** konfliktů a zmírňování jejich následků,
- **posilování soudržnosti** a efektivnosti NATO a EU a zachování funkční a věrohodné transatlantické vazby,
- rozvíjení role OBSE v oblasti **prevence ozbrojených** konfliktů, demokratizace a posilování vzájemné důvěry a bezpečnosti,
- zajištění energetické, surovinové a potravinové bezpečnosti ČR a adekvátní úrovně strategických rezerv,
- zajištění kybernetické bezpečnosti a obrany ČR,

DALŠÍ STRATEGICKÉ ZÁJMY

- Účelem prosazování dalších významných zájmů je přispět k zajištění **životních a strategických** zájmů a zvyšovat odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám

PŘÍKLADY DALŠÍCH STRATEGICKÝCH ZÁJMŮ

- snižování kriminality
- vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost, potlačování extremismu
- zvyšování efektivity a profesionality státních institucí
- vědecko-technický rozvoj s důrazem na nové technologie s vysokou přidanou hodnotou inovace
- rozvíjení technických a technologických schopností při zpracování a přenosu utajovaných a citlivých informací s důrazem na jejich ochranu a dostupnost
- ochrana životního prostředí.

ÚSTAVNÍ VYMEZENÍ BEZPEČNOSTI

Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace

- 1. nouzový stav,**
- 2. stav ohrožení státu**
- 3. válečný stav.**

NOUZOVÝ STAV

- Vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.
- Vláda může vyhlásit nouzový stav, nastanou-li předpokládané podmínky. Nouzový stav se vyhláší v případě neintencionálních hrozeb.
- Pojem jiné nebezpečí umožňuje vyhlásit nouzový stav v obdobných případech neintencionální hrozby.
- Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit.

OMEZENÍ PRÁV A SVOBOD

- Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.
- Vyhlášení nouzového stavu nemůže vést k trvalému omezení základů parlamentní demokracie v České republice.
- Obecný rozsah základního vymezení základních práv a svobod i povinností jsou upraveny v krizovém zákoně. Tento obecný rozsah určuje maximální rámec, kam až může výkonná moc zajít.
- V zásadě žádný krizový stav nemůže odůvodňovat aplikaci všech zákonem předvídatelná omezení. Poslanecká sněmovna nese vedle vlády ústavní a politickou odpovědnost za rozsah opatření, která se mají vynucovat.

STAV OHROŽENÍ STÁTU

- Parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.
- Vyhlášení stavu ohrožení státu připadá v úvahu u intencionální (antropogenní) hrozby, za kterou stojí osoba. Může jít o osobu fyzickou i právnickou.
- Osoba chce vyvolat krizový stav. Je-li tím bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy, jsou splněny podmínky pro vyhlášení stavu ohrožení státu.

ZPŮSOB VYHLÁŠENÍ

- Stav ohrožení státu vyhláší na návrh vlády obě komory Parlamentu.
- K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

VÁLEČNÝ STAV

- Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napaden. Válečný stav může vyhlásit ze své vůle jen Parlament, jeho obě komory. Podobně jako u vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu absolutní většiny obou komor Parlamentu, tedy 101 poslance a 42 senátorů.
- Vyhlásit válečný stav je možné jen ve dvou případech, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. V každém případě musí jít o reakci proti nepřátelskému napadení. To odpovídá pojetí české armády jako armády toliko obranné. Omezení prostoru pro rozhodnutí vylučuje preventivní vyhlášení válečného stavu.

ZKRÁCENÍ LEGISLATIVNÍHO PROCESU

- Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání. Nesmí jít o návrh ústavního zákona.
- Navrhovatelem může být toliko vláda.
- O takovém vládním návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou.

PRODLOUŽENÍ VOLEBNÍHO OBDOBÍ

- Jestliže po dobu nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu podmínky na území České republiky neumožní konat volby ve lhůtách, které jsou stanoveny pro pravidelná volební období, lze zákonem lhůty prodloužit, nejdéle však o šest měsíců.

OMEZENÍ NOUZOVÉHO STAVU

- Nouzový stav se vyhláší na časově omezenou dobu maximálně 30 dnů. Na návrh vlády může Poslanecká sněmovna nouzový stav prodloužit.
- Vyhláší se pro území celého státu, nebo jen jeho části, určitého území.

GARANCE PRÁNA NA STÁVKU

- Právní úprava brání možnému zneužití vyhlášení nouzového stavu. Nouzový stav proto nemůže být vyhlášen z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.
- Stát tedy nemůže bránit stávce tím, že by uložil všem stávkujícím povinnost nastoupit do práce nebo že by jiným osobám uložil nastoupit do práce místo stávkujících.

PRAVOMOC PREZIDENTA REPUBLIKY

- Je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- Jmenuje a povyšuje generály
- Rozhodnutí prezidenta republiky vyžaduje ke své platnosti **spolupodpis** předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.
- Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, **odpovídá vláda.**

OBSAH PRAVOMOCI VRCHNÍHO VELITELE OZBROJENÝCH SIL

- Jako vrchní velitel ozbrojených sil prezident republiky má další pravomoci, které nejsou uvedeny v samotné Ústavě, ale jsou vymezeny v běžném zákoně. Na jejich základě prezident republiky dále:
  - schvaluje základní vojenské řády
  - jmenuje a odvolává náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky
  - propůjčuje čestné nebo historické názvy vojenským útvarům a vojenským zařízením,
  - propůjčuje bojové prapory vojenským útvarům a vojenským zařízením.

PRAVOMOC VLÁDY

- Vláda nese odpovědnost za bezpečnostní politiku státu
- Řídí a koordinuje ministerstva a jiné správní úřady v oblasti obrany státu.

PRAVOMOC VLÁDY VYSLAT OZBROJENÉ SÍLY DO ZAHRANIČÍ

- Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů.
- Vláda je omezena lhůtou 60 dnů. Lhůtu nelze prodloužit, ani ji nelze obejít třeba tím, že by vláda vyslala ozbrojené síly vyslala opětovně těsně před skončením šedesáti denní lhůty na dalších 60 dnů.
- Nad lhůtu 60 dnů může vyslat ozbrojené síly pouze Parlament.

ÚSTAVNÍ DŮVODY PRO VYSLÁNÍ

- plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení nebo
- účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, již je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu nebo
- účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích

PRŮJEZD A PŘELET

- Vláda rozhoduje o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky.
- Vláda rozhoduje o účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky.
- Vláda rozhoduje jednotlivě o každém případě samostatně

PRACOVNÍ ORGÁNY VLÁDY

- Vláda má k dispozici poradní a koordinační orgány, které připravují nezbytné podklady, analýzy a doporučení pro výkonnou moc, aby vláda mohla odpovědně rozhodnout. Svými doporučeními tyto orgány výrazně ovlivňují rozhodování vlády.
- Bezpečnostní radu státu tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Členem Bezpečnostní rady státu může být jen ministr. Musí jím být vždy předseda vlády. Bezpečnostní rada státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.
- Prezident republiky má právo účastnit se jednání Bezpečnostní rady státu. Může vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

ÚSTŘEDNÍ KRIZOVÝ ŠTÁB

- Zvláštním pracovním orgánem Bezpečnostní rady státu je Ústřední krizový štáb. Ústřední krizový štáb jako pracovní orgán Bezpečnostní rady státu je vytvořen pro zabezpečení řešení krizových situací nebo jiných závažných situací týkajících se bezpečnostních zájmů České republiky:
  - a) v gesci ministra obrany v případě vnějšího vojenského ohrožení České republiky, při plnění spojeneckých závazků v zahraničí a při účasti ozbrojených sil České republiky v mezinárodních operacích na obnovení míru a udržení míru, nebo
  - b) v gesci ministra vnitra v případě ostatních druhů ohrožení České republiky, při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí a při zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom.

PRÁVO PARLAMENTU VYSLAT OZBROJENÉ SÍLY DO ZAHRANIČÍ

- Pouze obě komory Parlamentu mají právo vyslat ozbrojené síly České republiky mimo území České republiky nebo vyslovit souhlas s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky.
- Parlament není vázán ani lhůtou, může vyslat ozbrojené síly na jakoukoliv dobu, a ani není vázán věčně, může ozbrojené síly vyslat z jakékoliv důvodu.
- K rozhodnutí tohoto typu je třeba většiny nejméně 101 poslance nebo 41 senátora (nadpoloviční většiny členů příslušné komory Parlamentu).

MINISTERSTVO OBRANY

- Ministerstvo obrany je ústředním orgánem státní správy zejména pro zabezpečování obrany České republiky a řízení Armády České republiky.
- Armáda je pořízena ministerstvu. V parlamentní demokracii je pravidlem, že ozbrojené síly jsou řízeny civilní politickou reprezentací. Ministr obrany je vždy civilista. Ministrovi obrany je podřízen náčelník generálního štábu.

PŮSOBNOST MINISTERSTVA OBRANY

1. Podílí se na zpracování návrhu vojenské **obrané politiky státu**,
2. Navrhuje **potřebná opatření** k zajištění obrany státu vládě České republiky, Radě obrany České republiky a prezidentu České republiky,
3. Řídí **vojenské zpravodajství**
4. Organizuje a provádí opatření k **mobilizaci** Armády České republiky
5. Povolává občany České republiky k **plnění branné povinnosti**.
6. V rámci evropských bezpečnostních struktur organizuje **součinnost s armádami jiných států**.

VŠEOBECNÁ PŮSOBNOST MO

Ministerstvo obrany je **ústředním orgánem státní správy** zejména pro

- zabezpečování obrany České republiky,
- řízení Armády České republiky,
- správu vojenských újezdů.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ

- Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním orgánem státní správy České republiky pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci se mimo jiné podílí na sjednávání mezinárodních sankcí a koordinuje postoje České republiky k nim. Prosazuje bezpečnostní politiku státu v mezinárodních organizacích a v Evropské unii. Zabezpečuje vztahy České republiky k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním seskupením.
- Z hlediska bezpečnostní politiky prosazuje bezpečnostní zájmy státu na mezinárodní úrovni, sbírá a vyhodnocuje informace o hrozbách a rizicích v zahraničí a informuje o svých zjištěních Bezpečnostní radu státu a vládu. V oblasti bezpečnosti spolupracuje s Úřadem pro zahraniční styky a informace.

MINISTERSTVO VNITRA

- Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro
- veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu.
- Ministerstvo vnitra zajišťuje komunikační síť pro potřeby policie a služby integrovaného záchranného systému. V době vyhlášení krizového stavu ministerstvo plní další úkoly. Ministerstvo vnitra za účelem koordinace výkonu státní správy v oblasti krizového řízení mimo jiné sjednocuje postupy v oblasti krizového řízení.

MINISTERSTVO FINANCÍ

- Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy.
- Mimo jiné připravuje návrhy státního závěrečného účtu a návrh válečného a mimořádného státního rozpočtu pro rozhodnutí vlády.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

- Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro tvorbu surovinové politiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. V době vyhlášení krizového stavu ministerstvo průmyslu a obchodu je oprávněno:
  1. přijímat opatření k zachování celistvosti energetických soustav s cílem urychleného obnovení všech důležitých funkcí kritické infrastruktury v energetice,
  2. uložit provozovateli přepravní soustavy, přenosové soustavy a distribučních soustav plynu, ropy, elektřiny a rozvodu tepelné energie, výrobcí elektrické energie a tepla, výrobcí primárních energetických zdrojů, jakož i vlastníku a provozovateli ostatních objektů a zařízení sloužících k zajištění energetických potřeb státu povinnosti k zabezpečování těchto energetických potřeb; jsou-li subjektem kritické infrastruktury, ukládá jim úkoly k ochraně a k neodkladné obnově kritické infrastruktury v energetice

SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV

- Správa zabezpečuje financování hospodářských opatření pro krizové stavy a financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování a kontrolu státních hmotných rezerv a podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování.

HMOTNÉ REZERVY

- Hmotné rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.

MOBILIZAČNÍ REZERVY

- Mobilizační rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek.

POHOTOVOSTNÍ ZÁSoby A ZÁSoby PRO HUMANITÁRNÍ POMOC

- Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů, v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem, a pro materiální humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.
- Zásoby pro humanitární pomoc tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené.

STÁTNÍ ÚŘAD PRO JADERNOU BEZPEČNOST

- Státní úřad pro jadernou bezpečnost je ústředním orgánem státní správy České republiky pro oblast státního dozoru nad jadernou bezpečností a pro oblast ochrany před ionizujícím zářením.
- V jeho pravomoci jsou otázky především jaderné bezpečnosti, tedy ochrana proti působení zbraní hromadného ničení.

ČESKÝ TELEKOMUNIKAČNÍ ÚŘAD

- Český telekomunikační úřad je ústřední správní úřad pro výkon státní správy v oblasti regulace trhu a stanovování podmínek pro podnikání v oblasti elektronických komunikací.
- Český telekomunikační úřad je oprávněn vydávat opatření obecné povahy, takzvaná všeobecná oprávnění, která stanoví podmínky výkonu komunikačních činností vztahující se na všechny nebo na určité druhy sítí a služeb elektronických komunikací, provozování přístrojů a na využívání rádiových kmitočtů a k využívání čísel.

NÁRODNÍ ÚŘAD PRO KYBERNETICKOU A INFORMAČNÍ BEZPEČNOST

- Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost je ústředním správním orgánem pro kybernetickou bezpečnost včetně ochrany utajovaných informací v oblasti informačních a komunikačních systémů a kryptografické ochrany.
- Dále má na starosti problematiku veřejně regulované služby v rámci družicového systému Galileo.
- Posláním Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost se týká ochrany před hrozbami v kybernetickém prostoru. Kybernetický prostor je digitální prostředí, které umožňuje vznik, zpracování a výměnu informací, je tvořen informačními systémy, službami a sítěmi elektronických komunikací.

NAVIGAČNÍ SYSTÉM GALILEO

- Plánovaný autonomní evropský Globální družicový polohový systém (GNSS). Jeho výstavbu zajišťuje Evropská unie reprezentovaná Evropskou komisí a Evropskou kosmickou agenturou (ESA).
- Plný systém sestává z třiceti družic (27 operačních + 3 záložní) obíhajících ve třech rovinách po kruhových drahách na střední oběžné dráze Země ve výšce 23 222 km. Systém slouží mimo jiné ke sledování pohybu.
- Má proto největší potenciál především v dopravě, nabízí široké využití i v oblasti bezpečnosti.

PORADCE PRO NÁRODNÍ BEZPEČNOST

- Poradce pro národní bezpečnost, je tajemníkem Bezpečnostní rady státu. Poradce pro národní bezpečnost na návrh předsedy vlády jmenuje a odvolává vláda.
- Poradce pro národní bezpečnost se podílí na koordinaci činnosti státních orgánů v oblasti zajišťování bezpečnosti a obrany České republiky a na základě rozhodnutí vlády zastupuje Českou republiku při jednáních s cizími státy a mezinárodními organizacemi ve věcech týkajících se bezpečnosti a obrany České republiky, včetně závazků vyplývajících z členství České republiky v mezinárodních organizacích nebo institucích.

INSPEKTOR PRO KYBERNETICKOU OBRANU

- Inspektor pro kybernetickou obranu je nezávislý a je vázán pouze právním řádem České republiky.
- Svou funkci je povinen vykonávat nestranně a zdržet se při jejím výkonu všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v jeho nestrannost a profesionalitu.

ZPRAVODAJSKÁ KOMUNITA

Přednáška CIVS

75

POSLANÍ ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB

- Zpravodajské služby jako organizace bývají řazeny mezi **bezpečnostní sbory** (ozbrojené bezpečnostní sbory)
- Patří systémově do **oblasti exekutivy** – moci výkonné.
- Oblast zpravodajských služeb je nepochybně oblastí sui generis. (Získávají /šíří/, analyzují a vyhodnocují informace pro zajištění bezpečnosti státu).
- Některé zpravodajské služby mají pravomoc vyšetřovat. To neplatí v ČR.

ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY

- **Bezpečnostní informační služba**, jejíž příjmy a výdaje tvoří samostatnou kapitolu státního rozpočtu,
- **Úřad pro zahraniční styky a informace**, jehož rozpočet je součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra,
- **Vojenské zpravodajství** jako součást Ministerstva obrany

BIS

Zjišťuje informace o

- záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky,
- zpravodajských službách cizí moci,
- činnostech ohrožujících státní a služební tajemství,
- činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky,
- týkající se organizovaného zločinu a terorismu.

ŘEDITEL BIS

- Ředitele Bezpečnostní informační služby jmenuje, po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu příslušném ve věcech bezpečnosti, **vláda**.
- Z výkonu své funkce je ředitel Bezpečnostní informační služby odpovědný vládě, která ho též odvolává.

ÚZSI

- Úřad pro zahraniční styky a informace zabezpečuje informace **mající původ v zahraničí**, důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky.
- Ředitele Úřadu pro zahraniční styky a informace jmenuje a odvolává **ministr vnitra se souhlasem vlády**. Z výkonu své funkce je ředitel Úřadu pro zahraniční styky a informace odpovědný ministru vnitra.

VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ

Zabezpečuje informace :

- mající původ v zahraničí, důležité pro obranu a bezpečnost České republiky,
- o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany,
- o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky
- o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany České republiky.

ŘEDITEL VZ

Ředitele Vojenského zpravodajství jmenuje, po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu příslušném ve věcech bezpečnosti, **ministr obrany se souhlasem vlády.**

Z výkonu své funkce je ředitel Vojenského zpravodajství odpovědný ministru obrany, který ho též se souhlasem vlády odvolává.

ODPOVĚDNOST ZA ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY

Za činnost zpravodajských služeb odpovídá a koordinuje ji **vláda**.

PODÁVÁNÍ ZPRÁV

- Zpravodajské služby podávají prezidentu republiky a vládě **jednou za rok** a **kdykoliv** o to požádají **zprávy o své činnosti**.
- Zpravodajské služby předávají prezidentu republiky, předsedovi vlády a příslušným členům vlády v případech zjištění, **kteřa nesou odkladu, informace bezprostředně**.
- Zpravodajské služby předávají **státním orgánům a policejním orgánům** informace o zjištěních, která náležejí do oboru jejich působnosti; to neplatí, jestliže by poskytnutí ohrozilo důležitý zájem sledovaný příslušnou zpravodajskou službou.
- **Vláda a prezident republiky** ukládají zpravodajským službám **úkoly v mezích působnosti těchto služeb**. Prezident republiky ukládá zpravodajským službám úkoly s vědomím vlády.

DALŠÍ OZBROJENÉ SBORY

Přednáška CIVS

85

PŘEHLED OZBROJENÝCH SBORŮ

- Policie ČR,
- Vězeňská služba ČR a
- Celní správa ČR.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

- Policie České republiky je jednotný ozbrojený sbor s pevně danými vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.
- Policie české republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Ministerstvo vytváří podmínky pro plnění úkolů policie. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrově.

MV-POLICIE ČR

- Policie je **podřízena ministerstvu**.
- Ministerstvo vytváří podmínky pro plnění úkolů policie.
- Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrově.

ZÁKLADNÍ ČINNOSTI PČR

- Ochrana celospolečenských zájmů, zákonnosti
- Ochrana fyzických osob, jejich života, zdraví a lidské důstojnosti,
- Ochrana právnických osob
- Ochrana majetku bez rozdílů vlastníků
- Mezinárodní spolupráce (INTERPOL)

POLICEJNÍ PREZIDENT

- V čele Policejního prezidia České republiky stojí prezident. Policejní prezident je představeným všech policistů, s výjimkou policistů povolanych k plnění úkolů v ministerstvu nebo v útvarech vyšetřování.
- Policejního prezidenta jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem vlády. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrovì.

STRUKTURA PČR

- **Policejní prezidium** – v čele **policejní prezident** jmenovaný ministrem vnitra
- Útvary s působností na **celém území státu** (ÚOOZ, národní protidrogová centrála---)
- Útvary s **územně vymezenou kompetencí** (krajská ředitelství..)

OBECNÍ (MĚSTSKÁ) POLICIE

- Obecní policii řídí **starosta (primátor) obce**.
- Obecní policie může na základě veřejnoprávní smlouvy vykonávat svou činnost pro **více obcí najednou**.
- Obecní policie přispívá k ochraně bezpečnosti, dohlíží nad dodržováním pravidel občanského soužití, odhaluje přestupky a jiné správní delikty..

VEŘEJNÁ STRÁŽ

- Myslivecká stráž
- Lesní stráž
- Vodní stráž
- Stráž přírody

Funkce je osoby jmenována krajským úřadem. Po jmenování je třeba složit předepsaný slib

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Základní složky IZS:

1. HZS ČR
2. Jednotky požární ochrany
3. Policie ČR
4. Zdravotní záchranná služba (ZZS)

DĚLENÍ KRIZOVÝCH STAVŮ

Nevojenské (stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu)

Vojenské (stav ohrožení státu, válečný stav)

MEZINÁRODNÍ ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI

Přednáška CIVS

96

OSN

Přednáška CIVS

97

VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ

- Každý stát bez rozdílu má jeden hlas. O důležitých otázkách, jako např. bezpečnost ve světě, rozhoduje dvoutřetinová většina, o dalších prostá většina.
- Řádné výroční zasedání začíná vždy v září a pokračuje během celého roku. Na začátku probíhá Všeobecná rozprava, kde vystupují zpravidla nejvyšší představitelé států a vlád a prezentují názory svých zemí na důležitá mezinárodněpolitická témata.
- V jeho čele stojí předseda, který je volen na jeden rok. V letech 2002 a 2003 funkci šéfa Valného shromáždění zastával někdejší ministr zahraničních věcí a místopředseda Vlády České republiky Jan Kavan.

RADA BEZPEČNOSTI

- Rada bezpečnosti má patnáct členů, z toho pět stálých (Čína, Francie, Rusko, USA a Velká Británie). Zbývajících deset volí Valné shromáždění na dvouleté období. Jejich výběr vychází z principu rovnoměrného geografického zastoupení. Zasedá nepravidelně, schůze jsou svolávány podle potřeby, i ve velmi krátkých lhůtách.
- Členové se střídají v předsednictví po měsíci (týká se to stálých i nestálých členů). K přijetí rezoluce musí 9 členů hlasovat pro. Pokud ale i jediný z pěti stálých členů hlasuje proti, rezoluce schválena není. Tento princip je znám jako „právo veta“

PRAVOMOC RADY BEZPEČNOSTI

Spory k projednání mohou Radě předložit

- členské státy OSN,
- Valné shromáždění
- Generální tajemník

ZÁVAZNOST ROZHODNUTÍ RB

Rozhodnutí Rady bezpečnosti jsou pro členy závazná, jejich nedodržení může vyústit v udělení sankcí.

- Po **vyčerpání mírových prostředků** a
- jsou-li splněny **legitimní předpoklady**
- může Rada bezpečnosti podle článku VII Charty rozhodnout i o **použití síly**.

OZNAMOVACÍ POVINNOST

- Každý takový útok a veškerá opatření učiněna v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti.
- Tato opatření budou **ukončena**, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.

EKONOMICKÁ A SOCIÁLNÍ RADA

- Fórum určené k projednávání otázek obchodu, dopravy, hospodářského rozvoje a sociálních otázek. Má 54 členů (států) volených na tříleté období. Při hlasování rozhoduje prostá většina. ECOSOC každoročně pořádá několik krátkých zasedání, na něž zve i zástupce občanské společnosti.
- Kromě toho se každý rok schází v červenci na velkém čtyřtýdenním zasedání, které se koná střídavě v New Yorku a Ženevě.

PORUČENSKÁ RADA

V roce 1945 bylo na světě jedenáct území – převážně v Africe a Tichomoří – pod mezinárodním dohledem. Hlavním úkolem poručenského systému OSN byla podpora rozvoje svěřeneckých území a jejich postupný přechod k samosprávě nebo samostatnosti. Poručenská rada je složena ze stálých členů Rady bezpečnosti (Čína, Francie, Rusko, Spojené státy a Velká Británie). Fakticky byla již zrušena.

MEZINÁRODNÍ SOUDNÍ DVŮR

Se svými kauzami před něj mohou předstoupit pouze státy, nikoliv jednotlivci. Pokud stát souhlasí s tím, aby se soud zabýval případem, který se ho týká, musí se následně podrobit jeho rozhodnutí. S žádostí o právní posouzení situací se na soud mohou obrátit i jiné orgány či organizace systému OSN

Soud sídlí v Paláci míru v Haagu (Nizozemsko). Má patnáct soudců, které volí Valné shromáždění a Rada bezpečnosti. Každý soudce musí být z jiné země. Na přijetí rozhodnutí se musí shodnout devět soudců. Všechny rozsudky jsou konečné a neodvolatelné. Pokud se některý ze států, kterých se kauza týká, nepodrobí rozsudku, může protistrana s kauzou předstoupit před Radu bezpečnosti.

SEKRETARIÁT

- Sekretariát zodpovídá za poskytování služeb ostatním orgánům OSN.
- Při OSN jsou akreditovány i více než tři tisíce nevládních organizací, mnohé se účastní některých jednání.
- V čele generální tajemník OSN

NATO

Přednáška VSCI

107

PROJEV W. CHURCHILLA V FULTONU 5.3.1946

- Název řeči Skutečný název tohoto proslovu je Sinews of Peace (Opory míru).
- Výzva k úzké spolupráci **USA a Velké Británie**
- Bezpečnost světa vyžaduje novou jednotu Evropy, od níž by žádný národ neměl být stále odloučen.
- Nepřipustit myšlenku, že nová válka je nevyhnutelná, nebo lépe řečeno, že se k nové válce schyluje.
- Naše štěstí leží v našich vlastních rukou a že my jsme s to zachránit budoucnost.
- Neexistuje nic, co obdivovat více než **sílu** a neexistuje nic, k čemu by mělo být menší vážnosti než je **slabost**,

BRUSELSKÁ SMLOUVA

- Přímoú reakcí některých západních států na nastalou situaci byl podpis tzv. Bruselské smlouvy 17. březnu 1948.
- Byl projevem rozhodnutí pěti západoevropských států – **Belgie, Francie, Lucemburska, Nizozemska a Velké Británie** – vytvořit systém společné obrany a posílit vzájemné vztahy takovým způsobem, který by jim umožnil odolat ideologickému, politickému a vojenskému ohrožení jejich bezpečnosti.

SEVEROATLANTICKÁ ALIANCE

- Slovy prvního generálního tajemníka Hastingsse Ismaye bylo hlavním úkolem NATO „udržet Ameriku v Evropě, Rusko mimo západní Evropu a Německo při zemi“.
- Zároveň pomoc Německu – prolomit blokádu Berlína (2 milióny obyvatel)
- Letecký most 277 264 letů. Každou minutu na vrcholu jedno letadlo, denně spadlo z nebe 8000 tun zásob 1949

PODPIS WASHINGTONSKÉ SMLOUVY

- Dne **4. dubna 1949** , podepsalo **deset zemí** západní Evropy, **USA a Kanada** Severoatlantickou dohodu (anglicky North Atlantic Treaty).
- Smlouva vstoupila v platnost **24. srpna 1949** po uložení ratifikačních listin všech signatářských států.
- Jejím hlavním cílem tehdy bylo vytvořit koalici vzájemné pomoci jako odpověď na riziko, že by Sovětský svaz usiloval o rozšíření svého vlivu, jež získal ve státech východní Evropy, i na další části starého kontinentu.

ROZŠIŘOVÁNÍ NATO DO ROKU 1989

- **18. února 1952:** přistoupení Řecka a Turecka
- **6. května 1955:** vstup Spolkové republiky Německo - v reakci na to vytvořil Sovětský svaz a jeho spojenci organizaci Varšavské smlouvy
- **30. května 1982:** přistoupení Španělska

ROZŠIŘOVÁNÍ NATO PO ROCE 1989 (31 ČLENŮ)

- 12. března 1999: přistoupení ČR, Maďarska a Polska; šlo o první rozšíření NATO po studené válce, kdy se k Alianci připojili bývalí členové Varšavské smlouvy
- 29. března 2004: přistoupení celkem sedmi států - Bulharska, Estonska, Litvy, Lotyšska, Rumunska, Slovenska a Slovinska; jedná se o největší kolo rozšíření
- 1. dubna 2009: vstup Albánie a Chorvatska
- 5. června 2017: vstup Černé Hory
- 27. března 2020: vstup republiky Severní Makedonie do NATO. Stala se 30. členskou zemí Aliance.
- 4. dubna 2023 vstoupilo Finsko do NATO

ROZŠÍŘENÍ NATO PO VYPUKNUTÍ VÁLKY NA UKRAJINĚ

- V roce 2022 požádaly o členství v NATO a byly pozvány Finsko a Švédsko
- Finsko se stalo 31. členským státem NATO 4.4.2023
- Švédsku v vstupu brání nesouhlas Turecka kvůli poskytnutí azylu tureckým Kurdům na území Švédska
- Finsko má 1340 Km společné hranice s RF (nejdelší společná hranice)
- Finsko má 30 000 osob v ozbrojených silách a za válečného stavu ho může zvýšit na 280 000

HLAVNÍ ÚKOLY NATO

- zajišťování **kolektivní obrany** svých členů,
- zvládání bezpečnostních krizí **mimo své území**
- budování **kooperativní bezpečnosti** s partnery
- schopnost **odstrašit případného útočníka a ubránit** členské země před napadením
- schopnosti **řešit** celé spektrum krizí, od prevence konfliktů až po dosažení stability v post-konfliktních situacích.

VLASTNÍ TEXT SMLOUVY

Přednáška VSCI

116

PREAMBULE SMLOUVY

- Strany této smlouvy znovu potvrzují svoji víru v cíle a **zásady Charty OSN** a svoji touhu žít v míru se **všemi** národy a všemi vládami.
- Jsou **odhodlány hájit** svobodu, společné dědictví a kulturu svých národů, založenou na zásadách demokracie, svobody jednotlivce a právního řádu.
- Jejich snahou je podporovat stabilitu a blahobyt národů v severoatlantickém prostoru.
- Jsou rozhodnuty spojit své úsilí o **kolektivní obranu** a zachování míru a bezpečnosti.
- Proto se dohodly na této Severoatlantické smlouvě.

ČL. 1

- Smluvní strany se zavazují, jak je uvedeno v Chartě OSN, **urovnávat** veškeré mezinárodní **spory**, v nichž **mohou být účastny**, mírovými prostředky tak, aby nebyl ohrožen mezinárodní mír, bezpečnost a spravedlnost, a **zdržet se** ve svých mezinárodních vztazích **hrozby silou** nebo **použití síly** jakýmkoli způsobem **neslučitelným** s cíli OSN.

ČL. 2

- Smluvní strany budou přispívat k dalšímu **rozvoji mírových a přátelských mezinárodních vztahů** posilováním svých **svobodných institucí**, usilováním o lepší porozumění zásadám, na nichž jsou tyto instituce založeny, a vytvářením podmínek pro **stabilitu a blahobyt**. Budou usilovat o vyloučení z konfliktu ze své mezinárodní hospodářské politiky a budou podporovat hospodářskou **spolupráci mezi všemi smluvními stranami jednotlivě nebo společně**.

ČL. 3

- Aby bylo co **nejúčinněji dosaženo cílů** této smlouvy, budou smluvní strany **jednotlivě i společně** stálou a účinnou **svépomocí a vzájemnou výpomocí** udržovat a rozvíjet svoji **individuální i kolektivní** schopnost odolat ozbrojenému útoku.

ČL. 4

- Smluvní strany **budou společně konzultovat** vždy, když podle názoru kterékoli z nich bude **ohrožena** územní celistvost, politická nezávislost nebo bezpečnost kterékoli smluvní strany.

ČL. 5

Smluvní strany se dohodly, že **ozbrojený útok** proti jedné nebo více z nich v **Evropě nebo Severní Americe** bude **považován za útok proti všem**, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, **každá z nich**, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně **podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci**, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněna v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.

ČL.6

Pro účely článku 5 se za ozbrojený útok na jednu nebo více smluvních stran pokládá ozbrojený útok

- **na území kterékoli smluvní strany v Evropě nebo Severní Americe**, na Alžírské departmenty Francie, na území Turecka nebo na ostrovy pod jurisdikcí kterékoli smluvní strany v severoatlantickém prostoru severně od obratníku Raka;
- **na ozbrojené síly, lodě či letadla kterékoli smluvní strany, jež se nacházejí na těchto územích nebo nad nimi nebo na kterémkoli jiném území v Evropě**, kde byla umístěna **okupační vojska** kterékoli smluvní strany v den vstupu této smlouvy v platnost, nebo ve Středozemním moři, nebo v severoatlantickém prostoru severně od obratníku Raka

ČL. 7

Tato smlouva se **nedotýká** a nebude žádným způsobem vykládána , jako by se **dotýkala práv a povinností smluvních stran**, které jsou členy OSN, vyplývající z Charty, ani základní zodpovědnosti Rady bezpečnosti za zachování světového míru a bezpečnosti.

ČL. 8

- Každá ze smluvních stran prohlašuje, **že žádné její současně platné mezinárodní závazky** vůči kterékoli jiné smluvní straně nebo kterémukoli třetímu státu **nejsou v rozporu** s ustanoveními této smlouvy, a zavazuje se, že **nepřijme žádný mezinárodní závazek**, který by byl s touto smlouvou v rozporu.

ČL. 9

Smluvní strany tímto **zřizují Radu**, v níž bude každá z nich zastoupena, aby projednávala věci týkající se plnění této smlouvy. Rada bude organizována tak, aby se **mohla kdykoli pohotově sejit**. Rada zřídí takové pomocné orgány, jaké mohou být potřebné, zejména ihned zřídí výbor pro obranu, který bude doporučovat opatření nutná k k plnění článků 3 a 5.

ČL. 10

Smluvní strany mohou na základě **jednomyslného souhlasu vyzvat** kterýkoli jiný **evropský stát**, který je schopen napomáhat rozvoji zásad této smlouvy a přispět k bezpečnosti severoatlantického prostoru, aby přistoupil k této smlouvě. Každý takový smluvní stát se může stát smluvní stranou tím, že uloží u vlády Spojených států amerických svoji **listinu o přistoupení**. Vláda Spojených států amerických vyrozumí každou ze smluvních stran o uložení každé takové listiny o přistoupení.

ČL. 11

- Tato smlouva bude **ratifikována a její ustanovení budou smluvními stranami plněna v souladu s jejich ústavními postupy**. Ratifikační listiny budou uloženy co nejdříve vládou Spojených států amerických, která uvědomí všechny ostatní signatáře o každém uložení. Smlouva vstoupí v platnost mezi státy, které ji ratifikovaly, jakmile budou uloženy ratifikační listiny většiny signatářů, sestávající z ratifikačních listin Belgie, Francie, Kanady, Lucemburska, Nizozemska, Spojeného království a Spojených států, a pro další státy smlouva nabude účinnosti dnem uložení jejich ratifikačních listin.

ČL. 12

Poté, co bude smlouva v **platnosti deset let**, nebo **kdykoli později**, se smluvní strany, jestliže o to některá z nich požádá, **poradí o revizi smlouvy**, přičemž vezmou v úvahu faktory ovlivňující mír a bezpečnost severoatlantické oblasti včetně vývoje světových i regionálních uspořádání podle Charty OSN pro zachování mezinárodního práva a bezpečnosti.

ČL. 13

- Po **dvaceti letech** platnosti smlouvy může kterákoli smluvní strana **odstoupit od smlouvy rok poté, co podá oznámení o odstoupení vládě Spojených států amerických**, která vyrozumí vlády ostatních smluvních stran o každém oznámení o odstoupení.

ČL. 14

Tato smlouva, jejíž **anglické i francouzské** znění mají stejnou platnost originálu, bude uložena v archivu Spojených států amerických. Řádně ověřené kopie budou touto vládou předány vládám ostatních signatářů.

ORGÁNY NATO

Přednáška VSCI

132

SEVEROATLANTICKÁ RADA

- Hlavní rozhodovací orgán NATO.
- Její rozhodnutí se vztahují ke všem aspektům činnosti organizace, návrhy jsou přijímány **jednomyslným souhlasem**.
- NAC sestává ze stálých zástupců (velvyslanců) všech členských zemí, schází se také na úrovni **ministrů obrany, ministrů zahraničních věcí či hlav států a vlád** zemí NATO.

ZASEDÁNÍ RADY

- Rada zasedá **každý týden** na úrovni velvyslanců členských zemí, popřípadě častěji, pokud je to nutné.
- Pravidelná zasedání Rady probíhají také na úrovni **ministrů zahraničních věcí nebo obrany**.
- **Každý rok** nebo dva pořádá Aliance **svůj summit**, na kterém hlavy států a vlád rozhodují o strategických otázkách týkajících se NATO. Pravidelná zasedání se také konají **se zástupci partnerských zemí NATO**

SKUPINA PRO JADERNÉ PLÁNOVÁNÍ

- Hlavní rozhodovací orgán v **oblasti jaderné politiky NATO**.
- Zabývá se širokým okruhem otázek **jaderné politiky** včetně otázek **rozmístění, technického zabezpečení, bezpečnosti jaderných zbraní**, ochrany před nimi a možnosti přežití jejich použití včetně otázek souvisejících se šířením jaderných zbraní.
- Schází se na úrovni **velvyslanců a ministrů obrany**.

GENERÁLNÍ TAJEMNÍK

- Nejvyšší výkonný funkcionář NATO.
- Odpovídá za usměrňování a prosazování procesu konzultování a rozhodování v NATO. Předkládá věci k projednání a rozhodnutí a je oprávněn uplatnit své služby v případě sporů mezi členskými zeměmi.
- Současným GT NATO, od 1. října 2014, je norský politik **Jens Stoltenberg**

INSTITUCE NATO V OBLASTI OBRANNÉ INFRASTRUKTURY

- Vojenské struktury
- Výbory Severoatlantické rady
- Správa Mezinárodního sekretariátu
- Národní instituce

VOJENSKÉ STRUKTURY

- Vojenský výbor
- Mezinárodní vojenský štáb
- Hlavní velitelství NATO
- Vrchní velitelství spojených sil v Evropě (SHAPE)
- Vrchní velitelství spojených sil v Atlantiku

VOJENSKÝ VÝBOR NATO

- **Vojenský výbor** je nejvyšším vojenským orgánem NATO a jeho rolí je jednak poskytovat vojenské **poradenství a doporučení** Severoatlantické radě a Skupině pro jaderné plánování, a jednak po něj spadají obě alianční strategická velitelství.
- Členské země do Vojenského výboru vysílají své zástupce na pozice vojenských představitelů při NATO. Na úrovni stálých vojenských zástupců členských států se schází alespoň jednou týdně.

VÝBOR PRO CIVILNÍ NOUZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

- Jedním z takových výborů je například **Výbor pro civilní nouzové plánování**, který je hlavním **poradním orgánem** Severoatlantické rady pro oblast civilní připravenosti.
- Zabývá se **ochranou civilní populace** a využitím civilních zdrojů pro podporu cílů NATO. Poskytuje expertízu a civilní podporu jak ve vojenské oblasti, tak v případě civilních krizí.

SPRÁVA PRO INFRASTRUKTURU

- Odbor pro infrastrukturu
- Odbor pro logistiku
- Odbor pro civilní nouzové plánování

NÁRODNÍ INSTITUCE

- **Ministerstvo obrany**
- Národní **orgány velení**, které se podílejí na vypracování požadavků na infrastrukturu NATO
- Národní **vojenské stavební organizace**, které monitorují realizaci projektů instruktory NATO

RADA NATO-RUSKO

- Rada NATO-Rusko byla založena v roce 2002 kdy nahradila Stálou společnou radu Rusko-NATO (Permanent Joint Council).
- Slouží ke konzultaci o bezpečnostních a vojenských otázkách.
- V roce 2009 ruský prezident Dmitrij Medvěděv kritizoval rozšiřování NATO na východ, které podle něho porušilo sliby dané západními politiky po sjednocení Německa. **V roce 2014 NATO přerušilo s Ruskem veškerou spolupráci.**

PARLAMENTNÍ SHROMÁŽDĚNÍ

- Parlamentní shromáždění sestává z poslanců **parlamentů všech členských států a 14 přidružených států**.
- Má pouze **konzultativní charakter**. Delegáti pracují v **pěti výborech**: ekonomickém, politickém, bezpečnostním a vědecko-technickém a ve zvláštní skupině pro středomořský dialog.
- Počet poslanců zemí je odvozen od počtu obyvatel; v shromáždění jich zasedá celkem přes 300, z toho z ČR 7

FINANCOVÁNÍ NATO

- Členské státy se na hrazení nákladů na fungování Severoatlantické aliance podílejí dvěma způsoby, **přímo a nepřímo**.

CIVILNÍ ROZPOČET

Civilní rozpočet: pokrývá výdaje na **Mezinárodní sekretariát NATO, chod centrály v Bruselu**, plánování operací, **zastupitelské úřady** v nečlenských zemích či **veřejnou diplomacii**. Státy do něj přispívají z rozpočtů svých ministerstev zahraničí.

VOJENSKÝ ROZPOČET

- Vojenský rozpočet: obsahuje až 50 různých podrozpočtů, do nichž se přispívá z rozpočtů ministerstev obrany členských států.
- Využíván je k financování **Vojenského výboru NATO, mezinárodního vojenského štábu** (Brusel), **aliančních velitelství** (ACO v Monsu, ACT v Norfolku), **operačních center a programů NATO** a dalších vojenských aktivit Aliance

NEPŘÍMÉ NÁKLADY

- Nepřímá účast je stěžejní formou financování aktivit pod hlavičkou NATO a spočívá zejména ve **financování vyzbrojování, výcviku a nasazení vlastních jednotek členských zemí**. Státy tak například hradí náklady spojené s účastí svých vojáků v aliančních operacích či cvičeních. Tyto prostředky **nejsou součástí „rozpočtu NATO“** a státy je vyčleňují samostatně a dobrovolně. Důležitým ukazatelem je v tomto ohledu výše HDP, kterou státy vyčleňují na obranu.

ZÁVAZEK PŘÍSPĚVKU

Lídři zemí NATO se v září 2014 na summitu ve Walesu zavázali **zvýšit vojenské rozpočty**, aby nejpozději v roce 2024 dosáhly **dvou procent** hrubého domácího produktu (HDP) v jednotlivých zemích.

Na vyšší investice do armád naléhají především **USA** v čele s prezidentem Donaldem Trumpem, které vydávají na obranu nejvíce procent HDP (3,5). Kryjí tak **22% celkového rozpočtu NATO**.

SMLOUVY MEZI NATO A ČR

- 19. listopadu 1990 V Paříži ji podepsali zástupci **16 členských států NATO** a **šesti členských států Varšavské smlouvy**. Obě vojenské aliance vydaly prohlášení o tom, že se již nepovažují za protivníky, čímž byla de facto ukončena studená válka.
- 19. června 1995 V Bruselu byla přijata Dohoda mezi členskými státy NATO a ostatními státy zúčastněnými v Partnerství pro mír o statusu jejich ozbrojených sil a Dodatkový protokol k Dohodě (Sbírka zákonů 297/1996).

PROTIRAKETOVÁ OBRANA

- Na pražském summitu bylo dohodnuto přezkoumání možnosti ochrany území Aliance před raketovými hrozbami.
- USA později začaly vyjednávat s Polskem a ČR o vybudování protiraketové obrany na jejich území.

SJEDNANÁ SMLOUVA

- V roce 2007 bylo dohodnuto, že základny mají být do provozu uvedeny do roku 2015.
- **V červenci 2008** Česko a Spojené státy **podepsaly předběžnou dohodu** o umístění základny protiraketové obrany na českém území a s **Polskem** byla podobná dohoda uzavřena v srpnu.
- V reakci na to v Česku více než **200 000 lidí podepsalo petici** požadující **referendum** o zřízení základny.

ZMĚNA POSTOJE USA

Dne 17. září 2009 americký prezident Barack Obama oznámil, že **opouští od plánu** na protiraketové střely dlouhého doletu a místo toho bude Evropa chráněna proti střelám středního a krátkého **doletu lodmi využívající systém Aegis.**

Rusko rozhodnutí uvítalo a oznámilo, že opatření přijatá v reakci na americký projekt, mimo jiné rozmístění raket typu 9K720 Iskander v Kaliningradské oblasti, zruší. Nově zvolený generální tajemník NATO Anders Fogh Rasmussen navrhl Rusku spolupráci týkající se konkrétně protiraketové obrany

POZVÁNÍ ČR DO NATO

- V roce **1997 ČR** jako první ze všech kandidátů připojení k NATO úspěšně prošla prvním kolem vyhodnocování své připravenosti. Na summitu v Madridu téhož roku bylo rozhodnuto, že NATO nabídne členství **ČR, Maďarsku a Polsku**, což znamenalo, že ČR okamžitě zahájila vstupní rozhovory. 16. 12. 1997 ministři zahraničních věcí Aliance podepsali **Protokoly o vstupu těchto tří zemí do NATO**

RATIFIKACE

- Vyhlášené **mezinárodní smlouvy**, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. (Čl.10 Ústavy)
- Parlament rozhoduje o **účasti České republiky v obranných systémech** mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem (čl. 43)
- K ratifikaci **smluv spojeneckých** je třeba souhlasu obou komor Parlamentu (čl. 49)
- K přijetí usnesení o účasti České republiky v **obranných systémech** mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu **nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů**

VSTUP ČR DO NATO

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila 15. dubna 1998 přistoupení ČR do NATO a

Senát vyslovil souhlas s přistoupením 30. dubna 1998

Dne **12. března roku 1999** se ČR stala oficiálním členem NATO a od té doby je plně zapojena do všech **činností i misí Aliance**

PŘÍSPĚVEK ČR

- Příspěvek České republiky do rozpočtu NATO se tak od roku **2021** zvýší ze stávajících **0,9788 %** na **1,0558 %**. Při zohlednění výše společných aliančních rozpočtů v roce 2019 se jedná o zvýšení celkových příspěvků České republiky do společného financování NATO z 20,754 mil. EUR na **22,387 mil. EUR** (cca 600 mil. Kč), tedy o 1,633 mil. EUR (cca 41,5 mil. Kč).

DISCIPLÍNA ČLENSKÝCH STÁTŮ

- V roce 2018 vydalo na obranu podle oficiálních odhadů NATO dvě a více procenta HDP jen pět členských zemí NATO z 29 členů: USA (3,57 procenta HDP), Řecko (2,27 procenta), Estonsko (2,14 procenta) a Británie (2,1 procenta). Rovná dvě procenta HDP vydalo na obranu Lotyšsko, od 2% není daleko Polsko, které vydalo na obranu 1,98 procenta HDP, a Litva (1,96 procenta)

KBSE - OBSE

Přednáška VSCI

159

KBSE

Konference o bezpečnosti a spolupráci (KBSE) v Evropě byla tvořena systémem **mezinárodních jednání a smluv**, které měly za cíl **zajistit mír** a prohloubit **spolupráci** mezi evropskými státy.

Roku 1966 státy **Varšavské smlouvy** iniciovaly úsilí o svolání KBSE. První ze série jednání byla přípravná konference v **Helsinkách v listopadu 1972**, které se účastnili diplomatičtí zastupitelé. Následná konference ministrů zahraničních věcí v Helsinkách byla uskutečněna v červenci 1973 a odstartovala vlastní proces jednání, byla stanovena pevná pravidla pro proces KBSE.

SUMMIT

Jednání o podobě **Závěrečného aktu** Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

Tento dokument byl **1. srpna 1975 v Helsinkách podepsán nejvyššími představiteli 33 evropských států, Kanady a USA**, čímž skončila nejdůležitější fáze procesu KBSE.

Zlepšování vztahů skrze dodržování Helsinského závěrečného aktu bylo navíc podpořeno sérií **navazujících setkání** v Bělehradě (4. října 1977–8. března 1978), Madridu (11. listopadu 1980–9. září 1983) a ve Vídni (4. listopadu 1986–19. ledna 1989).

ZÁVĚREČNÝ AKT KONFERENCE O BEZPEČNOSTI A SPOLUPRÁCI V EVROPĚ

- otázky bezpečnosti v Evropě
- spolupráce v oblasti ekonomiky, vědy a techniky
- bezpečnost a spolupráce států při Středozemním moři
- spolupráce v oblasti humanitární
- pokračování procesu KBSE,

10 PRINCIPŮ KBSE

1. **svrchovaná rovnost**, respektování práv vyplývajících ze svrchovanosti,
2. **zdržení se hrozby silou** nebo použití síly,
3. **neporušitelnost** hranic,
4. územní celistvost států,
5. pokojné urovnávání sporů,

10 PRINCIPŮ KBSE

6. **nevměšování do vnitřních záležitostí,**
7. **respektování lidských práv a základních svobod včetně, svobody smýšlení, svědomí, náboženství nebo přesvědčení,**
8. **rovná práva a sebeurčení národů,**
9. **spolupráce mezi státy, a**
10. **poctivé plnění závazků mezinárodního práva.**

POLITICKÝ DOPAD KONFERENCE

- Helsinský akt znamenal průlom v zablokovaném jednání mezi státy obou bloků. Vyvrcholil tak proces détente.
- Pro SSSR to znamenalo konec „noční můry“ z útoku Západu na **dosavadní status quo**. Brežněvovi šlo o to, aby západní země **uznaly neměnnost poválečného pořádku v Evropě** – čili uznání východních zemí jako sovětských satelitů, **včetně NDR**.
- **Státům Západu** šlo zejména o **lidská práva**.

POLITICKÝ VLIV KBSE V ČSSR

- Prohlášení Charty 77 č. 1, dne 1.1.1977
- Dne 13.10.1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR (č. 120) zveřejněny „**Mezinárodní pakt o občanských a politických právech**“ a „**Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech**“, které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, **stvrzeny v Helsinkách roku 1975** a vstoupily u nás v **platnost dnem 23. 3. 1976.**
- Od té doby **mají naši občané právo** a náš **stát povinnost** se jimi řídit.

CHARTISTI

- Organizátory a prvními signatáři byli **Václav Havel, Pavel Kohout, Jan Patočka, Jiří Němec, Václav Benda, Vlasta Chramostová, Ladislav Hejdránek, Zdeněk Mlynář, Petr Uhl, Ludvík Vaculík, a Jiří Hájek.**
- Profesor **Jan Patočka**, byl také první obětí represí komunistického režimu vůči signatářům Charty 77, když 13. března 1977 po několikahodinovém výslechu **zemřel**. Jeho pohřeb v Břevnově se stal významnou událostí protikomunistického odporu.

POLITICKÝ DOPAD V EVROPĚ

- V Sovětském svazu vznikla **Helsinská skupina lidských práv** v čele s **Jurijem Fjodorovičem Orlovem** a i v dalších zemích vnikly první opoziční struktury.
- V Polsku později vznikla Solidarita v čele s **Lechem Walesou**.

VÝVOJ PO ROCE 1989

Přednáška VSCI

169

PROSTŘEDÍ PO ROCE 1989

- Na summitu NATO prezident Bush ohlásil začátek "**nové éry spolupráce**" mezi **Západem a Východem** (prohlášení předcházela schůzka Bush-Gorbačov na Maltě 2. až 3. prosince 1989).
- Ministři zahraničí členských zemí NATO a Varšavské smlouvy a pozorovatelé z dalších zemí KBSE se sešli v Ottawě na konferenci o "**Otevřeném nebi**".

VÝVOJ PO ROCE 1989 (KBSE-OBSE)

- Změna mezinárodního prostředí vyžadovalo změnu role KBSE.
- Tu realizovala **Pařížská charta pro novou Evropu**, která byla podepsána dne 21. listopadu 1990.
- Rozhodnutí o změně označení z „**konference**“ na „**organizaci**“ pak bylo přijato v **Budapešti** v roce **1994**.

PAŘÍŽSKÁ KONFERENCE

- V Paříži se konal (19. až 21. 11. 1990) summit států KBSE.
- Byla podepsána **Smlouva o konvenčních ozbrojených silách v Evropě**,
- přijata **Charta pro novou Evropu** a
- schváleno **prohlášení 22 zemí NATO a Varšavské smlouvy o konci studené války**.

OBSE

OBSE (Organization for Security and Cooperation in Europe, OSCE) je **mezinárodní bezpečnostní organizace** vzniklá **roku 1995** transformací Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE, též Helsinská konference).

OBSE sdružuje převážně evropské státy.

Členem je **57 států**, kromě států v Evropě a při Středozemním moři také státy **zakavkazské, středoasijské a USA s Kanadou**

CHARTA PRO NOVOU EVROPU

Nová doba demokracie, míru a sjednocení založená na principech

1. Lidská práva a právní stát,
2. Hospodářská svoboda a odpovědnost
3. Přátelské vztahy mezi zúčastněnými státy
4. Bezpečnost
5. Sjednocení

ZÁSADY PRO BUDOUCNOST

1. Lidský rozměr (lidská práva a právní stát)
2. Bezpečnost
3. Hospodářská spolupráce
4. Životní prostředí
5. Kultura
6. Pracovníci – migranti
7. Středomoří
8. Nevládní organizace

HLAVNÍ AKTIVITY OBSE

Hlavní aktivity OBSE pokrývají tři dimenze bezpečnosti:

- 1) **politicko-vojenskou,**
- 2) **ekonomicko-environmentální a**
- 3) **lidskoprávní**

KONKRÉTNÍ AKTIVITY

Jedná se např. o následující oblasti: komplexní prevence a řešení konfliktů vč. postkonfliktní obnovy; kontrola zbrojení, boj proti terorismu, kybernetická bezpečnost, boj proti korupci a praní špinavých peněz, environmentální aktivity.

LIDSKOPRÁVNÍ ROZMĚR ČINNOSTI OBSE

Respekt k lidským právům a fungující demokratické instituce jsou klíčové prvky pro trvalou bezpečnost.

Proto se účastnické státy OBSE zavázaly dodržovat **lidská práva a demokratické principy**.

Skrze aktivity a mechanismy lidskoprávní dimenze OBSE podporuje **spravedlivé volby, vládu práva, svobodu médií, práva národnostních menšin, toleranci a nediskriminaci**.

ORGÁNY OBSE

Přednáška VSCI

179

OBSE

1. Summit (nepravidelně)
2. Ministerská rada
3. Vysoká rada; ekonomické fórum (jednou ročně)
4. Stálá rada
5. Fórum pro bezpečnostní spolupráci

SUMMIT

- Summit je setkání **hlav států nebo vlád** zúčastněných států. Summit přijímá rozhodnutí na nejvyšší politické úrovni, stanovuje základní principy a určuje základní směřování pro činnost organizace.
- Od vzniku KBSE v roce 1975 se do dnešních dnů uskutečnilo celkem sedm Summitů.

RADA MINISTRŮ

- Rada ministrů (Ministerial Council) je druhým nejvyšším rozhodovacím orgánem OBSE, kde jsou účastnické státy zastoupené svými **ministry zahraničních věcí**.
- Ministerská rada se **schází jednou ročně**, zpravidla na konci kalendářního roku.
- Rada ministrů projednává relevantní otázky, vyhodnocuje aktivity organizace a **přijímá rozhodnutí či deklarace**.

STÁLÁ RADA

- **Stálá rada** (Permanent Council) je politický konzultační a rozhodovací orgán na **úrovni stálých představitelů/velvyslanců** účastnických států,
- Schází se pravidelně jednou týdně v kongresovém centru paláce Hofburg ve Vídni.

FÓRUM PRO BEZPEČNOSTNÍ SPOLUPRÁCI

- Fórum pro bezpečnostní spolupráci (Forum for Security Cooperation; FSC).
- FSC se zaměřuje především na jednání o **kontrole zbrojení a budování důvěry**, vojenské a bezpečnostní spolupráci mezi účastnickými státy a implementaci dohodnutých opatření. Schází se **jednou týdně** ve vídeňském Hofburgu.

INSTITUTE OBSE

- **Úřad pro demokratické instituce a lidská práva** (sídlo ve Varšavě)
- **Vysoký komisař pro národnostní menšiny** (sídlo v Haagu)
- OBSE uskutečňuje mise v krizových oblastech Evropy (Bosna a Hercegovina, Makedonie, Kosovo, Chorvatsko, Gruzie) s cílem pokoušet se o nastolení demokratických systémů

VÝKONNÝ PŘEDSEDA

- **Výkonný předseda:** řídí OBSE v době, kdy nezasedá Následná schůze nebo Summit; pochází vždy z předsednické země
- **Generální tajemník** (sídlo ve Vídni); **Sekretariát** (sídlo ve Vídni)

PŘEDSEDNICTVÍ OBSE

- Ministr zahraničních věcí **předsednické země** vždy přebírá roli tzv. úřadujícího předsedy. Jeho hlavním úkolem je koordinace rozhodovacího procesu OBSE a všech jejích současných aktivit. Úřadující předseda rovněž předsedá jednáním Rady ministrů.
- Post rotuje po ročních cyklech. **Rozhodnutí** o předsednictví OBSE přijímá **Ministerská rada** na základě konsensu zpravidla dva roky před jeho začátkem.
- ČSFR předsedala OBSE v roce 1992.

ROZPOČET OBSE

- **Celkový rozpočet OBSE** se pohybuje okolo 140 milionů EUR.
- Rozpočet je každoročně schvalován **konsensem účastnických států**. Z rozpočtu jsou hrazeny náklady Sekretariátu a dalších institucí OBSE a až **dvě třetiny rozpočtu** jsou určeny pro jednotlivé polní mise a aktivity OBSE v regionech.
- **EU** financuje rozpočet OBSE z více **jak 70 %**, nejvýznamnějším jednotlivým přispěvatelem jsou pak **USA s příspěvkem cca 13 %**.

SPOLEČNÁ BEZPEČNOSTNÍ A ZAHRANIČNÍ POLITIKA EU

Poslání

189

ČL. 10A ÚSTAVY ČR

Přenesení pravomoci

Mezinárodní smlouvou mohou být **některé pravomoci orgánů** České republiky **přeneseny** na mezinárodní organizaci nebo instituci.

K **ratifikaci** takové mezinárodní smlouvy je třeba **souhlasu Parlamentu**, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba **souhlasu daného v referendu**.

SFEU

Lisabonská smlouva sice **zrušila** pilířovou strukturu Unie a **pokusila se sjednotit** vnější zastupování EU napříč vnějšími aktivitami, odlišná pravidla pro rozhodování SZBP ovšem ponechala.

V rámci SZBP tak státy **stále** dospívají k rozhodnutí téměř vždy **jednomyslně**.

(Byla podepsána 13. prosince 2007 v **Lisabonu**, Českou republikou byla ratifikována 3. listopadu 2009 a vstoupila v platnost 1. prosince 2009.)

VLIV NA SZBP

- Vliv Evropské Komise je **výrazně omezen**.
- Evropský parlament nemá v podstatě vůbec **žádný vliv**.
- Evropský soudní dvůr je ze SZBP **zcela vyloučen**.
- Také implementace konkrétních rozhodnutí leží valnou měrou na bedrech členských států

NÁSTROJE ZAHRANIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY

V rámci SZBP **nemůže** Evropská unie přijímat **žádná legislativní opatření**. To znamená, že se všechna **rozhodnutí** vztahují pouze ke **konkrétním** situacím a nemají obecnou platnost.

Pro členské státy jsou **sice závazná**, ale vzhledem k tomu, že evropské právo **nezná žádné sankce** za porušení, **tlak na jejich dodržování je pouze politický** – státy jsou vedeny snahou zůstat spolehlivým partnerem

SPOLEČNÝ POSTOJ

- V konkrétních otázkách **zeměpisné** nebo **tematické** povahy přijímá Rada rozhodnutí, která vymezují společný **postoj** Unie.
- Takové rozhodnutí například může **definovat názor EU** v rámci probíhajících mezinárodních jednání nebo **vést k sankcím** proti představitelům nedemokratických režimů.

OPERATIVNÍ ČINNOST

Je-li zapotřebí konkrétní operativní činnost, přijme Rada rozhodnutí o společné **akci**.

Na tomto právním základě jsou postaveny nejdůležitější a nejviditelnější aktivity EU v oblasti SZBP. Pomocí akce Rada jmenuje zvláštní vyslance pro určitý region nebo také vyšle do problematické oblasti vojenskou nebo policejní misi pod hlavičkou společné bezpečnostní a obranné politiky.

EVROPSKÉ OBRANNÉ SPOLEČENSTVÍ (EOS)

- **EOS** bylo návrhem vojenského paktu, který v r. 1950 inicioval francouzský předseda vlády René Plevén (**Plevenův plán**) v reakci na americké výzvy k znovuvyzbrojení SRN. Záměrem bylo vytvoření **panevropských obranných sil** jako alternativy k navrhovanému přistoupení západního Německa do NATO. Evropské obranné společenství mělo zahrnovat západní Německo, Francii, Itálii a Benelux.
- Smlouva o Evropském obranném společenství byla podepsána 27. 5. 1952, ale **nikdy nevešla v platnost**. Zamítl ji francouzský parlament.

DALŠÍ KROKY

- **1970** - založení Evropské politické spolupráce
- **1993** - založení společné zahraniční a bezpečnostní politiky **Maastrichtskou smlouvou**

SEU

- **Smlouva o Evropské unii** čili Maastrichtská smlouva je smlouva posilující významně evropskou integraci a federalizaci a zakládající Evropskou unii.
- Byla podepsána v Maastrichtu 7. února 1992 a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993.
- Smlouva zavedla nové oblasti spolupráce členských zemí a vytvořila strukturu sestávající z tzv. „tří pilířů EU“.

TŘI PILÍŘE

- Přidáním nových **oblastí mezivládní spolupráce** ke stávajícímu „systému Společenství“ vytvořila Maastrichtská smlouva novou politickou a zároveň hospodářskou strukturu sestávající z tzv. „tří pilířů“ – Evropskou unii (EU).
- **První pilíř** **Evropská společenství.**
- **Druhý pilíř** byla nově zavedena **Společná zahraniční a bezpečnostní politika**
- **Třetí pilíř** spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věci (od Amsterodamské smlouvy už jen Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech).

DRUHÝ PILÍŘ

Ve druhém pilíři, samotné SZBP pokrývající:

- klasickou diplomacii,
- vojenskou spolupráci a
- krizový management,

ležela odpovědnost téměř výhradně na Radě rozhodující jednomyslně.

LISABONSKÁ SMLOUVA

Zrušila pilířovou strukturu Unie a **pokusila se sjednotit** vnější **zastupování EU** napříč vnějšími aktivitami, odlišná pravidla pro rozhodování SZBP ovšem ponechala.

V rámci SZBP tak **státy** stále dospívají k rozhodnutí téměř vždy **jednomyslně**.

NÁSTROJE SZBP

V rámci SZBP **nemůže** Evropská unie přijímat **žádná legislativní opatření**.

To znamená, že se všechna rozhodnutí vztahují **pouze ke konkrétním situacím** a **nemají obecnou platnost**.

Pro členské státy jsou **sice závazná**, ale vzhledem k tomu, že evropské právo nezná žádné sankce za porušení, **tlak na jejich dodržování je pouze politický** – státy jsou vedeny snahou zůstat spolehlivým partnerem

SMYSL SZBP

Evropská unie zaujímá:

- Společný postoj
- Společnou akci

Každé takové rozhodnutí musí být velmi přesně definováno a jsou v něm vymezeny „**cíle, rozsah, prostředky**, které budou Unii poskytnuty, podmínky jejich provádění, a je-li to nezbytné, **doba trvání**“.

Členské státy si tak **udržují kontrolu** nad svými závazky.

SPOLEČNÝ POSTOJ

V konkrétních otázkách zeměpisné nebo tematické povahy přijímá Rada rozhodnutí, která vymezují společný **postoj** Unie.

Takové rozhodnutí například může **definovat názor EU** v rámci probíhajících mezinárodních jednání nebo **vést k sankcím** proti představitelům nedemokratických režimů.

SPOLEČNÁ AKCE

- Je-li zapotřebí konkrétní operativní činnost, přijme Rada rozhodnutí o společné **akci**.
- Na tomto právním základě jsou postaveny nejdůležitější a nejviditelnější aktivity EU v oblasti SZBP.
- Pomocí akce Rada jmenuje **zvláštní vyslance** pro určitý region nebo také vyšle do problematické oblasti vojenskou nebo policejní misi pod hlavičkou společné bezpečnostní a obranné politiky.

CÍLE SBZP

1. ochrana společných hodnot, **základních zájmů, nezávislosti a integrity EU** v souladu se zásadami Charty OSN
2. **posilování bezpečnosti EU** ve všech směrech
3. zachování míru a posilování mezinárodní bezpečnosti v souladu se zásadami Charty OSN a Helsinského procesu
4. podpora **mezinárodní spolupráce**
5. rozvoj demokracie a právního státu a respektování lidských práv a základních svobod

ROZHODOVÁNÍ O SZBP

- Na základě zásad a cílů, kterými jsou: **demokracie, právní stát, univerzálnost a nedělitelnost lidských práv a základních svobod, úcta k lidské důstojnosti, zásady rovnosti a solidarity a dodržování zásad Charty Organizace spojených národů a mezinárodního práva**
- určuje **Evropská rada** strategické zájmy a cíle Unie.
- Evropská rada o strategických zájmech a cílech rozhoduje **jednomyslně**

ROZHODOVACÍ PRAVIDLO

- Společná zahraniční a bezpečnostní politika podléhá zvláštním pravidlům a postupům. Je vymezována a prováděna **Evropskou radou a Radou jednomyslně**, nestanoví-li Smlouvy jinak.
- Přijímání legislativních aktů v její oblasti vyloučeno.

VYKONÁVÁNÍ SZBP

Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku **vykonávají**:

1. **vysoký představitel** Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a
2. **členské státy**.

ZAPOJENÍ RADĚ EU

V Radě Evropské unie se problematice věnuje **Rada pro zahraniční věci**, která je odpovědná za vnější činnost EU zahrnující:

- zahraniční politiku,
- obranu a
- bezpečnost, obchod, rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc.

ZAPOJENÍ EP

- V rámci Evropského parlamentu se tématem zabývá **Výbor pro zahraniční věci**.
- Podvýbor pro bezpečnost a obranu.
- Podvýbor pro lidská práva

ZÁVAZEK ČLENSKÝCH STÁTŮ

Členské státy:

1. **aktivně a bezvýhradně podporují** zahraniční a bezpečnostní politiku Unie v a respektují činnost Unie v této oblasti. **duchu loajality a vzájemné solidarity**
2. **Zdrží se** jaké-hokoli jednání, které je v rozporu se zájmy Unie nebo může snižovat účinnost jejího působení jako **soudržné síly v mezinárodních vztazích**

OPERATIVNÍ (SPOLEČNÁ) AKCE

- Vyžaduje-li mezinárodní situace **operativní akci** Unie, přijme **Rada** nezbytná rozhodnutí.
- V rozhodnutích jsou vymezeny **cíle, rozsah, prostředky**, které budou Unii poskytnuty, podmínky jejich provádění, a je-li to nezbytné, **doba trvání**
- Dojde-li ke **změně okolností** majících podstatný vliv na záležitost, která je předmětem rozhodnutí, přezkoumá Rada zásady a cíle tohoto rozhodnutí a přijme **nezbytná rozhodnutí**.

POVINNOST DOTČENÉHO ČLENSKÉHO STÁTU

Dotčený členský stát **oznámí** každý svůj postoj nebo opatření, které plánuje na základě rozhodnutí, s **dostatečným předstihem**, aby se v případě potřeby mohly konat předběžné **konzultace** v Radě.

V **nevyhnutelných případech** vyplývajících ze změn situace a nebylo-li rozhodnutí přezkoumáno, mohou členské státy s ohledem na obecné cíle tohoto rozhodnutí přijmout **nezbytná okamžitá opatření**. Dotyčný členský stát o těchto opatřeních okamžitě **uvědomí** Radu.

NESOUHLASNÝ POSTOJ

- Prohlásí-li člen Rady, že se ze **zásadních důvodů státní politiky**, které musí uvést, zamýšlí postavit **proti přijetí některého rozhodnutí kvalifikovanou většinou**, hlasování se nekoná.
- Vysoký představitel v úzké konzultaci s dotyčným členským státem **hledá řešení** přijatelné pro tento stát.
- Pokud je nenajde, může **Rada** kvalifikovanou většinou požádat, aby byla věc předložena **Evropské radě k jednomyslnému rozhodnutí**.

ROZHODOVÁNÍ RADY

- Zdrží-li se člen Rady hlasování, může to **odůvodnit formálním prohlášením**. V takovém případě **není povinen** provést rozhodnutí, uznává však, že rozhodnutí zavazuje Unii.
- V duchu vzájemné solidarity se dotyčný členský stát **zdrží jakékoli činnosti**, která by se mohla dostat do **rozporu s** činnostmi Unie založené na takovém rozhodnutí nebo jí **bránit**, a ostatní členské státy jeho postoj uznávají.

BLOKOVACÍ MENŠINA

Zastupují-li členové Rady, kteří učinili takové prohlášení, nejméně jednu **třetinu členských států**, které představují nejméně **jednu třetinu obyvatelstva Unie**, není rozhodnutí přijato.

POVINNOST KONZULTACÍ

- S cílem vymezit společný přístup vedou členské státy v Evropské radě a v Radě **vzájemné konzultace** o všech otázkách **obecného zájmu** týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky.
- Dříve než členský stát **podnikne jakékoli kroky** na mezinárodní scéně nebo přijme **jakýkoli závazek**, který by mohl **mít dopad na zájmy Unie**, vede v Evropské radě nebo v Radě **konzultace** s ostatními členskými státy. Sbližováním činností zajišťují členské státy, že je Unie schopná prosazovat své zájmy a hodnoty na mezinárodní scéně. Členské státy jsou mezi sebou solidární.

KOORDINACE V MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH

- **Členské státy koordinují** svou činnost v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích.
- Na nich zastávají postoje Unie. Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku zajišťuje organizaci této koordinace.
- Členské státy, které jsou **současně členy RB OSN**, **harmonizují** svůj postup a plně informují ostatní členské státy a vysokého představitele. Členské státy, které jsou členy RB, budou při výkonu svých funkcí **hájit postoje a zájmy Unie**.

MISE ČLENSKÝCH STÁTŮ

- K zachování hodnot Unie a službě jejím zájmům může Rada v rámci Unie **pověřit provedením mise skupinu členských států.**
- Mise, při kterých může Unie použít **civilní a vojenské prostředky**, zahrnují **společné akce** v oblasti odzbrojení, humanitární a záchranné mise, poradní a **pomocné mise ve vojenské oblasti**, mise pro předcházení konfliktům a udržení míru, mise **bojových sil** k řešení krizí, včetně misí pro prosazování míru a stabilizačních operací po ukončení konfliktů. Všechny tyto mise mohou přispívat k boji proti terorismu, včetně podpory třetích zemí v boji proti terorismu na jejich území.

EVROPSKÁ OBRANNÁ AGENTURA

- Evropská obranná agentura (EDA) byla založena v roce 2004. Jejím cílem je **pomáhat členským státům** (26 zemím EU s výjimkou Dánska) rozvíjet jejich vojenské zdroje.
- Prosazuje jejich spolupráci, vytváří nové iniciativy a navrhuje možnosti, jak **zlepšovat obranyschopnost** členských zemí. Kromě toho členským státům, které mají zájem, pomáhá s rozvojem společné obranyschopnosti.
- Agentura má sídlo v Bruselu a zaměstnává přibližně 140 osob.

POSLÁNÍ EVROPSKÉ OBRANNÉ AGENTURY

- Představuje tak určité centrum evropské spolupráce v oblasti obrany. Díky vysoké odbornosti jejích pracovníků a rozvinuté síti kontaktů může agentura pokrýt značné spektrum otázek obranné politiky, jako je např.:
- **harmonizace požadavků** na operační schopnosti
- **výzkum a inovace** v oblasti vývoje technologických demonstrátorů
- **odborná příprava a praktický výcvik** na podporu operací v rámci společné bezpečnosti a obranné politiky

STRUKTUROVANÁ SPOLUPRÁCE

Přednáška VSCI

223

PESCO

- V prosinci 2017 rozhodli **představitelé 23** členských zemí EU o aktivaci **stálého rámce** pro užší spolupráci v obraně a bezpečnosti.
- Posílená spolupráce v těchto oblastech: "**Stálá strukturovaná spolupráce**" ("Permanent Structured Cooperation") umožní společný, lépe synchronizovaný rozvoj obranných schopností zúčastněných států a větší investice do společných projektů. Povede to k navýšení operační připravenosti a příspěvku členských států bezpečnosti a obraně Evropy.

PODSTATA PESCO

- V rámci PESCO **členské státy navrhují projekty**, které mohou napomoci posílení evropských obranných schopností.
- Rada schvaluje projekty, které jsou v rámci PESCO realizovány. Kromě navrhující země, která je od schválení Radou zodpovědná za vedení a realizaci projektu, se jednotlivých projektů účastní, na základě svého dobrovolného rozhodnutí, i další členské státy. množství projektů.
- Nezapojily se pouze Malta a Dánsko.

ZAPOJENÍ ČLENSKÝCH STÁTŮ

Členské státy, které si **přejí** účastnit se stále strukturované spolupráce, **splňují** kritéria a **přijímají** závazky týkající se vojenských schopností stanovené v Protokolu o stále strukturované spolupráci, **oznámí svůj záměr Radě** a vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Do **tří měsíců** od oznámení přijme Rada rozhodnutí o **zřízení stále strukturované spolupráce** a stanoví **seznam zúčastněných členských států**.

Rada rozhoduje **kvalifikovanou většinou** po konzultaci s vysokým představitelem.

PŘISTOUPENÍ K PESCO

- Každý členský stát, který si v pozdějším stadiu přeje účastnit se stále strukturované spolupráce, **oznámí svůj záměr** Radě a vysokému představiteli.

STRUKTUROVANÁ SPOLUPRÁCE

Stálá strukturovaná spolupráce podle Smlouvy o Evropské unii je otevřena **každému členskému státu**, který se zaváže:

1. **postupovat intenzivněji k rozvoji svých obranných schopností** prostřednictvím rozvoje svého vnitrostátního příspěvku a případné účasti v mnohonárodních silách, v hlavních evropských programech pro výbavu a v činnosti agentury pro oblast rozvoje obranných schopností, výzkumu, pořizování a vyzbrojování (Evropská obranná agentura)
2. **mít schopnosti poskytnout**, buď na vnitrostátní úrovni, nebo coby součást mnohonárodních skupin sil, bojové jednotky určené pro plánované mise, strukturované na taktické úrovni jako bojová seskupení, s podpůrnými prvky včetně dopravy a logistiky, které jsou během 5 až 30 dnů schopny provádět mise, zejména v reakci na žádost OSN, a které mohou být drženy po úvodní dobu 30 dnů, jež může být prodloužena až na nejméně 120 dnů

OBSAH SPOLUPRÁCE

- Vytvoření společných projektů
- Každá země připraví Národní implementační plán (NIP), závazků.
- NIP konzultuje s Evropskou službou vnějších vztahů European External Action Service (EEAS) a s Evropskou obrannou agenturou European Defence Agency (EDA)

OBSAHOVÁ NÁPLŇ PESCO

I

**PERmanent
Structured
COoperation**

PRVNÍCH
17 PROJEKTŮ:

Stálá strukturovaná spolupráce

- ★ **Vojenská mobilita**
- ★ **Evropské lékařské velitelství**
- ★ **Středisko pro výcvikové mise EU**
- ★ **Kybernetické týmy rychlé reakce CRRTs**
- ★ **Platforma pro sdílení informací o kybernetických hrozbách**
- ★ **Evropské zabezpečené softwarové rádio ESSOR**
- ★ **Evropský logistický uzel**
- ★ **Vývoj obrněných bojových vozidel**
- ★ **Operační středisko pro reakci na krize**

EURSKOP.CZ

OBSAHOVÁ NÁPLŇ PESCO II

ROZHODNUTÍ RADY

- Strategické směřování a vedení PESCO
- Pořadí závazků ve dvou fázích (2018-20) (2021-25)
- Aktualizace a zlepšení závazků
- Vyhodnocení příspěvky členských států
- Stanovení seznam projektů v rámci PESCO
- Stanovení společných pravidel realizace projektů
- Stanovení pravidel pro účast třetích zemí

FINANCOVÁNÍ PESCO

- Evropský obranný fond
- (příspěvky dosud nerozhodnuty – navýšení příspěvků nebo realokace stávajících)
- Okno pro výzkum
- Okno pro schopnosti

ÚČAST ČR V PESCO

- „Zjednodušení a sjednocení postupů přeshraničního pohybu vojenských jednotek“, který diplomaté popisují jako „vojenský Schengen“. Jeho cílem je zjednodušit přesuny vojsk napříč Evropou. Po zjednodušení přesunů vojsk napříč Evropou volá také NATO, které v této věci hodlá s EU úzce spolupracovat.
- Projekt na snazší přesuny vojsk, se kterým přišlo Nizozemsko, má také největší podporu; zapojit se do něj chce 22 zemí a Evropská komise už připravila příslušný návrh.

NÁRODNÍ - VAZBA NA MEZINÁRODNÍ ÚROVEŇ

Přednáška CIVS

235

KRAJSKÁ ÚROVEŇ

- Bezpečnostní rada kraje
- Bezpečnostní rada města (obce)
- Pracovními orgány hejtmanů a starostů je krizový štáb (kraje, obce)

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Přednáška CIVS

237

BEZPEČNOST ZEMĚ

- Zajištění: **svrchovanosti a územní celistvosti** České republiky
- Ochrana jejích **demokratických základů** a
- Ochrana životů, **zdraví a majetkových hodnot** je základní **povinností státu**

ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI

Bezpečnost České republiky **zajišťují**:

- ozbrojené síly, (armáda)
- ozbrojené bezpečnostní sbory, (např. policie)
- záchranné sbory a
- havarijní služby.

ODPOVĚDNOST STÁTU

- **Státní moc** nese odpovědnost za řešení krizové situace státu, jsou-li ohroženy životy, zdraví nebo majetek osob
- Stát k naplnění tohoto úkolu disponuje svými orgány a může ukládat omezovat práva a svobody a ukládat povinnosti.

VYMEZENÍ BEZPEČNOSTI

Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve **značném rozsahu** vnitřní pořádek a bezpečnost, **životy a zdraví**, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace

1. **Nouzový stav,**
2. **Stav ohrožení státu**
3. **Válečný stav.**

BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU

Bezpečnostní rada státu je **stálým pracovním orgánem vlády pro**

- koordinaci problematiky bezpečnosti České republiky a
- přípravu návrhů opatření k jejímu zajištění.

SLOŽENÍ BEZPEČNOSTNÍ RADY STÁTU

- Bezpečnostní radu státu tvoří **předseda vlády a další členové vlády** podle rozhodnutí vlády.
- **Prezident republiky** má právo účastnit se schůzí Bezpečnostní rady státu, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

POSLÁNÍ BRS

Základním úkolem BRS je:

- podílet se na **tvorbě** spolehlivého bezpečnostního systému státu,
- **zabezpečovat koordinaci** a
- **kontrolu opatření** k zajišťování bezpečnosti České republiky a mezinárodních závazků.

SLOŽENÍ BRS

- BRS **má 9 členů.**
- **Předsedou BRS** je předseda vlády. Místopředsedou BRS je ministr vnitra.
- **Dalšími členy BRS** jsou ministr obrany, ministr zahraničních věcí, ministryně financí, ministr průmyslu a obchodu, ministr dopravy, ministr zdravotnictví, ministr zemědělství.
- **Předsednictvo BRS** je složeno z předsedy BRS, místopředsedy BRS a ministra obrany.

PRACOVNÍ ORGÁNY BRS

V rámci BRS působí šest stálých pracovních výborů BRS

1. Výbor pro koordinaci **zahraniční bezpečnostní politiky** (v gesci ministra zahraničních věcí),
2. Výbor pro **obranné plánování** (v gesci ministra obrany),
3. Výbor pro **vnitřní bezpečnost** (v gesci ministra vnitra),
4. Výbor pro **civilní nouzové plánování** (v gesci ministra vnitra),
5. Výbor pro **zpravodajskou činnost** (v gesci předsedy vlády), a.
6. Výbor pro **kybernetickou bezpečnost** (v gesci předsedy vlády).

EXTERNÍ ÚČAST

BRS může na svou schůzi podle potřeby přizvat:

- **předsedu** Poslanecké sněmovny
- **předsedu** Senátu
- **ministry** a **vedoucí** jiných správních úřadů, kteří nejsou členy BRS a
- představitele orgánů **územní samosprávy**,
- případně další **odborníky**.

ÚSTŘEDNÍ KRIZOVÝ ŠTÁB

- **Ústřední krizový štáb** jako **pracovní orgán BRS** pro zabezpečení řešení krizových situací nebo jiných závažných situací týkajících se **bezpečnostních zájmů** České republiky **v gesci ministra obrany**
- nebo v **gesci ministra vnitra** v případě ostatních druhů ohrožení České republiky, při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí a při zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom.

ÚSTŘEDNÍ KRIZOVÝ ŠTÁB

- Ústřední krizový štáb (ÚKŠ) je pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací a je zařazen do systému orgánů Bezpečnostní rady státu.
- ÚKŠ po vyhlášení **nouzového stavu**, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, jakož i při hrozbě vzniku krizové situace, nebo při jiných závažných situacích týkajících se bezpečnostních zájmů České republiky, **připravuje návrhy řešení těchto situací**

METODA PRÁCE ÚKŠ

- Štáb zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace **opatření** přijímaných **vládou, ministerstvy a jinými správními úřady a orgány územních samosprávných celků** k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace, a
- **poskytuje podporu** činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územních samosprávných celků

AKTIVACE ÚKŠ

- **O aktivaci** ÚKŠ rozhoduje **předseda vlády**, v době jeho nepřítomnosti v České republice nebo z jiných závažných důvodů první místopředseda vlády nebo jiný předsedou vlády pověřený místopředseda.
- **Návrh na aktivaci** Štábu může podat člen vlády.

PŘEDSEDA ÚKŠ

Předsedou ÚKŠ jmenuje **předseda vlády podle charakteru situace** některého z členů vlády nebo členů Štábu.

SLOŽENÍ ÚKŠ

Náměstci ministrů: MV, MO, MZV MF MZDR, MD, MŠMT, MMR, MŽP MZE, MPSV, MK, MSP.

předseda Správy státních hmotných rezerv, policejní prezident České republiky, generální ředitel Hasičského záchranného sboru České republiky, náčelník Generálního štábu Armády České republiky, ředitel Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, hlavní hygienik, ředitel Státního zdravotního ústavu a vedoucí Úřadu vlády ČR

PŘEDSEDA ÚKŠ

- **svolává zasedání ÚKŠ**, řídí jeho činnost a odpovídá za ni **předsedovi vlády**,
- stanovuje dobu a místo zasedání
- **pravidelně informuje BRS** popřípadě na pokyn předsedy vlády přímo vládu, o činnosti ÚKŠ, o vývoji situace a o provedených a přijímaných opatřeních.

VÝBOR PRO CIVILNÍ NOUZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

Výbor pro civilní nouzové plánování je **stálým pracovním orgánem** BRS pro oblast civilního nouzového plánování (CNP) a pro koordinaci a plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA VÝBORU PRO CNP

Předsedou Výboru pro CNP je **ministr vnitra**.

Výbor pro CNP plní **úkoly uložené BRS** včetně úkolů vyplývajících z dokumentů NATO, EU a dalších mezinárodních organizací pro zajištění funkcí civilního nouzového plánování v České republice

MV – gestor za činnost Výboru – zabezpečuje prostřednictvím svého představitele **zastoupení ČR** ve **Vyšším výboru pro civilní nouzové plánování NATO** („SCEPC“).

SPOLUPRÁCE S OBRANOU

- Výbor koordinuje s **Výborem pro obranné plánování** potřeby zabezpečení vojenské obrany státu a spolupracuje s příslušnými ústředními správními úřady v plánování činnosti v oblasti nevojenských opatření obrany a v oblasti plánování využití ozbrojených sil při řešení nevojenských krizových situací.

VÝBOR PRO OBRANNÉ PLÁNOVÁNÍ

Výbor pro obranné plánování je stálým pracovním orgánem BRS pro koordinaci plánování opatření k zajištění obrany ČR.

Výbor pro OP má 19 členů, předsedou Výboru je **ministr obrany**.
Výkonným místopředsedou je náměstek ministra obrany.

Výbor pro OP **projednává** záměry plánovacích a přípravných aktivit v oblasti **zajištění obrany ČR**, strategické a koncepční návrhy státních orgánů, ministerstev a jiných správních úřadů v oblasti plánování obrany

EXTERNÍ SPOLUPRÁCE

- ÚKŠ může na svá zasedání **přizvat** představitele dalších ministerstev, jiných správních úřadů, orgánů územních samosprávných celků a další odborníky.
- O jejich přizvání rozhoduje **předseda ÚKŠ**.

KRIZOVÝ ZÁKON

Zákon stanoví **působnost** a **pravomoc** státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a **práva a povinnosti právnických a fyzických** osob při **přípravě na krizové situace**, které **nesouvisejí** se zajišťováním obrany České republiky před **vnějším napadením**, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností (240/2000 Sb.)

OMEZENÍ ZÁKLADNÍ PRÁV

Za **nouzového stavu** nebo za **stavu ohrožení státu** lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit

- **právo na nedotknutelnost osoby** a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdrav
- **Vlastnické a užívací právo** právnických a fyzických osob k majetku, pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta **přiměřená náhrada**,

OMEZENÍ ZÁKLADNÍCH PRÁV

- svobodu **pohybu a pobytu** ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací
- právo pokojně **se shromažďovat** ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací
- právo provozovat **podnikatelskou činnost**, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění
- **právo na stávku**, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchranných a likvidačních prací

KRIZOVÁ OPATŘENÍ

Vláda je oprávněna v době trvání **nouzového stavu** na nezbytně nutnou dobu a v **nezbytně nutném rozsahu** nařídít:

1. **evakuaci** osob a majetku z vymezeného území
2. **zákaz vstupu, pobytu a pohybu** osob na vymezených místech nebo území
3. **ukládání pracovní povinnosti**, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky
4. **bezodkladné provádění staveb**, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace

DALŠÍ PRAVOMOC VLÁDY

- nařídit **povinné hlášení** přechodné změny pobytu osob
- přijmout opatření k **ochraně státních hranic**, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti
- **nařídit nasazení vojáků** v činné službě a **jednotek požární ochrany** k provádění krizových opatření,
- **omezit vstup na území ČR** osobám, které nejsou občany ČR, a další opatření podle krizového zákona

MINISTERSTVO VNITRA

- **sjednocuje postupy** v oblasti krizového řízení
- v době nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu vede ústřední evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob,
- ministr **vnitřně řeší rozpory** v oblasti krizového řízení

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

Ministerstvo zdravotnictví je v době krizového stavu oprávněno

- **zajistit nákup** a **distribuci** potřebných **léčivých přípravků**
- **koordinovat** na vyžádání kraje činnost poskytovatelů zdravotnické záchranné služby a poskytovatelů akutní lůžkové péče, kteří mají zřízen urgentní příjem anebo statut specializovaného centra, při poskytování neodkladné péče
- **rozhodnout** o rozsahu poskytovaných zdravotních služeb poskytovateli akutní lůžkové péče v případě zavádění regulačních opatření

MINISTERSTVO DOPRAVY

Ministerstvo dopravy v době krizového stavu je **oprávněno uložit** provozovateli dráhy, drážní dopravy, silniční dopravy, letadel, letišť, vnitrozemské vodní dopravy a veřejných přístavů, jakož i vlastníku a provozovateli ostatních objektů, zařízení a dopravních cest sloužících dopravě **povinnosti k zabezpečování dopravních potřeb**

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

MPO může přijímat **opatření k zachování celistvosti energetických soustav** s cílem urychleného **obnovení všech důležitých funkcí kritické infrastruktury v energetice**

PRÁVO FYZICKÉ OSOBY

- Fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na **nezbytné informace** o **připravovaných** krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku

POVINNOST FYZICKÉ OSOBY

- **strpět** omezení vyplývající z krizových opatření stanovených
- **vykonávat** uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc v době krizového stavu,
- **zdržet se** činností zakázaných krizovým opatřeními
- **poskytnout** požadované věcné prostředky
- fyzická osoba se **dopustí přestupku** tím, že v době krizového stavu nesplní

POSKYTNUTÍ NÁHRADY

Za

1. **omezení** vlastnického nebo užívacího práva,
  2. **poskytnutí** věcného prostředku,
  3. **vykonání** pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci
- náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada

POSKYTOVATEL NÁHRADY

- **Peněžní náhradu** je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti **rozhodl**.
- **Peněžní náhradu** lze poskytnout po **vzájemné dohodě** též za poskytnutí **dobrovolné pomoci**.
- Peněžní náhrada se vyplácí **do 6 měsíců** od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu podle tohoto odstavce

NÁHRADA ŠKODY

- Stát je povinen **nahradiť škodu** způsobenou právníckým a fyzickým osobám **v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními**.
- Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám.
- Hradí se vzniklá škoda, **nehradí se ušlý zisk**.

UPLATNĚNÍ NÁROKU

- **Nárok** na náhradu škody s uvedením důvodů uplatňuje právnická nebo fyzická osoba **písemně** u příslušného orgánu krizového řízení **do 6 měsíců od doby**, kdy se o škodě dozvěděla, **nejdéle do 5 let od vzniku škody**, jinak **právo zaniká**.
- Orgán krizového řízení může v **případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody** i po uplynutí termínu k podání žádosti nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.

POSKYTOVÁNÍ STÁTNÍ PODPORY PŘI HAVÁRIÍCH NEBO ŽIVELNÍCH POHROMÁCH

- Fyzickým osobám a obcím, které se při krizové situaci z důvodu havárie nebo živelní pohromy přechodně ocitly v mimořádně obtížných poměrech, **lze poskytnout státní podporu.**
- Státní podpora může být poskytována **ze státního rozpočtu** ve formě **jednorázových peněžitých dávek** fyzickým osobám nebo jinou **mimořádnou formou finanční pomoci** fyzickým osobám a obcím.
- Při poskytování státní podpory fyzickým osobám se přihlíží k **majetkovým poměrům žadatele** o státní podporu a **majetkovým poměrům příslušníků jeho rodiny.**
- Státní podpora může být poskytována **i formou hmotné pomoci** podle zvláštního právního předpisu

FINANČNÍ POMOC PŘI KRIZOVÉ SITUACI VELKÉHO ROZSAHU

Rozsah, způsob a podmínky poskytování jiných mimořádných forem finanční pomoci ze státního rozpočtu fyzickým osobám a obcím **může v případě havárií nebo živelních pohrom velkého rozsahu** stanovit **prováděcí právní předpis** (například nařízení vlády)

ZÁKON O OCHRANĚ UTAJOVANÝCH INFORMACÍ A O BEZPEČNOSTNÍ ZPŮSOBILOSTI

Přednáška CIVS

ÚČEL ZÁKONA

Zákon upravuje:

- **zásady** pro stanovení informací jako informací utajovaných,
- podmínky pro **přístup** k nim a
- další požadavky na jejich **ochranu**, zásady pro stanovení citlivých činností a
- podmínky pro jejich **výkon** a s tím spojený výkon státní správy

UTAJOVANÁ INFORMACE

Utajovanou informací informace v **jakékoliv podobě** zaznamenaná na **jakémkoliv nosiči** označená v souladu, jejíž

- **vyzrazení** nebo
- **zneužití** může

způsobit **újmu zájmu** České republiky nebo může být pro **tento zájem nevýhodné**, a která je uvedena v seznamu utajovaných informací.

MATERIÁLNÍ ZNAK

Informace **musí být zaznamenána** na nějakém nosiči. Totéž se týká situace, kdy je utajovaná informace „**oddělena**“ z nosiče.

Materiální znak – formální znak informace je za utajovanou **označena**.

Utajovaná **informace** – utajovaný **dokument** (může obsahovat i **neutajované** informace)

ZÁJEM ČESKÉ REPUBLIKY

Zájmem České republiky zachování její

- ústavnosti, svrchovanosti a
- územní celistvosti,
- zajištění vnitřního pořádku a
- bezpečnosti,
- mezinárodních závazků a
- obrany, ochrana ekonomiky a ochrana života nebo zdraví fyzických osob

ÚJMA ZÁJMŮM ČESKÉ REPUBLIKY

Újmou zájmu České republiky se rozumí **poškození** nebo **ohrožení zájmu** České republiky.

Podle závažnosti poškození nebo ohrožení zájmu České republiky se újma člení na:

- **mimořádně vážnou újmu,**
- **vážnou újmu a**
- **prostou újmu.**

VYZVĚDAČSTVÍ

- Kdo **vyzvidá** informaci utajovanou podle jiného právního předpisu, jejíž zneužití může vážným způsobem ohrozit nebo poškodit ústavní zřízení, svrchovanost, územní celistvost, obranu a bezpečnost **České republiky** nebo **jiného státu** anebo obranu a bezpečnost **mezinárodní organizace**, k ochraně jejichž zájmů v uvedených oblastech se Česká republika zavázala, s cílem vyžradit ji cizí moci,
- kdo s takovým cílem **sbírá** údaje obsahující utajovanou informaci, nebo
- kdo takovou utajovanou informaci cizí moci **úmyslně vyžradí**,
- bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

OHROŽENÍ UTAJOVANÉ INFORMACE

- Kdo **vyzvídá informaci** utajovanou podle jiného právního předpisu s cílem vyzradit ji nepovolané osobě, kdo s takovým cílem **sbírá údaje** obsahující utajovanou informaci nebo kdo takovou utajovanou informaci nepovolané osobě **úmyslně vyzeradí**, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

STUPNĚ UTAJENÍ

1. **Přísně tajné**, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit **mimořádně vážnou újmu** zájmům České republiky,
2. **Tajné**, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit **vážnou újmu** zájmům České republiky,
3. **Důvěrné**, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit **prostou újmu** zájmům České republiky,
4. **Vyhrazené**, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může být **nevýhodné pro zájmy** České republiky.

DRUHY ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY UTAJOVANÝCH INFORMACÍ

Ochrana utajovaných informací je zajišťována:

- **personální bezpečností**
- **průmyslovou bezpečností**
- **administrativní bezpečností**

ADMINISTRATIVNÍ BEZPEČNOST

Administrativní bezpečnost - tvoří systém opatření při **tvorbě, příjmu, evidenci, zpracování, odesílání, přepravě, přenášení, ukládání, skartačním řízení, archivaci**, případně jiném nakládání s utajovanými informacemi

PERSONÁLNÍ BEZPEČNOST

Personální bezpečnost - tvoří **výběr fyzických osob**, které mají mít přístup k utajovaným informacím, ověřování **podmínek pro jejich přístup** k utajovaným informacím, jejich **výchova a ochrana**.

PERSONÁLNÍ BEZPEČNOST

Osvědčení fyzické osoby na stupeň utajení
(Osvědčení vydává NBU)

Platnost osvědčení podle stupně utajení:

- **DŮVĚRNÉ 9 let** (opakovaná žádost se podává 3 měs. předem)
- **TAJNÉ 7 let** (opakovaná žádost se podává 7 měs. předem)
- **PŘÍSNĚ TAJNÉ 5 let** (opakovaná žádost se podává 10 měs. předem)

PRŮMYSLOVÁ BEZPEČNOST

Průmyslovou bezpečností - tvoří systém opatření k zjišťování a ověřování podmínek pro **přístup podnikatele** k utajovaným informacím a k zajištění nakládání s utajovanou informací u podnikatele

DRUHY ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY UTAJOVANÝCH INFORMACÍ

- **fyzickou bezpečností**, kterou tvoří systém opatření, která mají **neoprávněné osobě zabránit** nebo **ztížit** přístup k utajovaným informacím, popřípadě přístup nebo pokus o něj zaznamenat
- **bezpečností informačních nebo komunikačních systémů**, kterou tvoří systém opatření, jejichž cílem je zajistit **důvěrnost, integritu a dostupnost utajovaných informací**, s nimiž tyto systémy nakládají, a odpovědnost správy a uživatele za jejich činnost v informačním nebo komunikačním systému
- **kryptografickou ochranou**, kterou tvoří systém opatření na **ochranu utajovaných informací** použitím kryptografických metod a kryptografických materiálů při zpracování, přenosu nebo ukládání utajovaných informací.

PODMÍNKY PRO VYDÁNÍ OSVĚDČENÍ FYZICKÉ OSOBY

- **Státní občanství ČR** nebo **státní příslušnost** členského státu EU nebo NATO
- Věk **18 let**, plná **svéprávnost** a **bezúhonnost** (Podmínku **bezúhonnosti** splňuje fyzická osoba, která nebyla pravomocně odsouzena za spáchání **úmyslného trestného činu** nebo trestného činu **vztahujícího se k ochraně utajovaných informací**, anebo se na ni hledí, jako by odsouzena nebyla.)
- **Osobní způsobilost.** (Podmínku osobnostní způsobilosti splňuje fyzická osoba, která netrpí poruchou či obtížemi, které mohou mít vliv na její spolehlivost nebo schopnost utajovat informace.) a **spolehlivost**(Podmínku bezpečnostní spolehlivosti splňuje fyzická osoba, u níž není zjištěno bezpečnostní riziko.)

ZVLÁŠTNÍ PŘÍSTUP K UTAJOVANÉ INFORMACI

Osobami, které mají přístup k utajované informaci všech stupňů utajení bez platného osvědčení fyzické osoby a poučení, jsou:

1. prezident republiky,
2. poslanci a senátoři Parlamentu,
3. členové vlády,
4. Veřejný ochránce práv a zástupce Veřejného ochránce práv,
5. Soudci,
6. prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu

PŘÍSTUP K UTAJOVANÉ INFORMACI CIZÍ MOCI

1. Prezident republiky,
  2. předseda Senátu Parlamentu,
  3. předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu,
  4. předseda vlády a
  5. ministr zahraničních věcí,
- mají přístup k utajované informaci cizí moci.

PŘÍSTUP K UTAJOVANÉ INFORMACI NA ZÁKLADĚ UZNÁNÍ BEZPEČNOSTNÍHO OPRAVNĚNÍ VYDANÉHO ÚŘADEM CIZÍ

Má-li mít fyzická osoba nebo podnikatel přístup k **utajované informaci cizí moci**, musí splňovat podmínky prověření, a **požaduje-li tak cizí moc**, být též držitelem osvědčení pro cizí moc.

CITLIVÉ ČINNOSTI

Za citlivé činnosti se pro potřeby zpravodajské služby považují **úkony** prováděné pro **zpravodajskou službu** na základě dohody v souvislosti s výkonem státní správy nebo z jiného důvodu.

ROLE BIS

- Formou utajení si každý **stát chrání informace** důležité pro jeho bezpečnost a fungování.
- Úkolem Služby je **zpravodajsky chránit subjekty**, které s utajenými poznatky pracují (podle zákona o ochraně utajovaných informací č. 412/2005 Sb.) a vyhodnocovat a označovat klíčová místa, kde hrozí potenciální nebezpečí úniku.
- Pokud BIS získá varovné indicie o pokusu utajení prolomit, podniká kroky k jeho eliminaci. Zjišťuje pozadí rizikových aktivit, stupeň ohrožení, rozsah případných následků apod.

POSLÁNÍ VZ

- Základním úkolem Vojenského zpravodajství je získávat, **shromažďovat** a **vyhodnocovat** informace důležité pro obranu České republiky.
- Vojenské zpravodajství integruje jak **rozvědnou**, tak **kontrarozvědnou** činnost, zabezpečuje tedy informace jak domácí, tak pocházející ze zahraničí.
- Vojenské zpravodajství se soustřeďuje na informace o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti a namířených proti zabezpečování obrany České republiky.
- **Monitoruje také aktivity cizích zpravodajských služeb** v oblasti obrany.

ZPRAVODAJSKÉ DISCIPLÍNY

- **HUMINT** Zpravodajství **lidských zdrojů** (Human Intelligence) shromažďuje a zpracovává informace poskytované lidskými zdroji.
- **SIGINT** **Signálové zpravodajství** (Signal Intelligence) zpracovává data a informace získané z elektromagnetického spektra vyzařovaného komunikačními a nekomunikačními elektronickými prostředky.
- **OSINT** **Zpravodajství z otevřených zdrojů** (Open Source Intelligence) zpracovává informace získané z veřejně dostupných zdrojů a z ostatních zdrojů neutajovaného charakteru, jež jsou omezeně publikovány či zpřístupňovány.
- **IMINT** **Obrazové zpravodajství** (Imagery Intelligence) zpracovává informace z obrazových záznamů získané fotografickými, radiolokačními, elektrooptickými, infračervenými, termovizními, laserovými a multispektrálními senzory.

SEZNAM UTAJOVANÝCH INFORMACÍ

Nařízení vlády ze dne 7. prosince 2005,

- **kterým se stanoví seznam utajovaných informací**

EVROPSKÁ AGENDA MIGRACE

1. Bezprostřední akce
2. Čtyři pilíře k lepšímu zvládnutí migrace
3. Omezení motivace pro nelegální migraci
4. Kontrola hranic – záchrana životů a zabezpečení vnějších hranic
5. Evropská povinnost – silná společná azylová politika
6. Nová politika legální migrace
7. Pohyb vně

BEZPROSTŘEDNÍ AKCE

Přednáška CIVS

302

DALŠÍ NÁSTROJE

- **Sancionování** těch, kdo **najímají ilegální** pracovní sílu
- Zlepšit **vnější kontrolu hranic**
- **Lidský a efektivní návrat** migrantů a readmise

OKAMŽITÁ AKCE

Záchrana životů na moři

Společná operace Triton - dvojí role:

- 1. kontrola hranic a**
- 2. záchrana životů**

ZAMĚŘENÍ SE NA KRIMINÁLNÍ SÍŤ PAŠERÁKŮ

Operace Společné bezpečnostní a obranné politiky – systematické **hledání a identifikace, zajištění a ničení plavidel** pašeráků

- Sdílení informací vedoucí k identifikaci pašeráků

REALOKACE

- **Odpoř' na velký přiliv imigrantů**
- Společná odpovědnost celé Unie
- Mechanismus solidarity

- Čl. 78/3 TFEU – požadavek dotčených zemí

SOLIDARITA MEZI ČLENSKÝMI STÁTY

1. Ocitnou-li se jeden nebo více členských států ve stavu nouze v důsledku **náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí**, může **Rada** na návrh **Komise** přijmout ve prospěch dotyčných členských států **dočasná opatření**.
2. Rada rozhoduje po konzultaci s Evropským parlamentem.

KVÓTY

- Dočasný systém distribuce lidí v ochraně mezinárodního práva na základě spravedlivé a vyrovnané účasti všech členských států
- Kritéria – **velikost HDP, počet obyvatel, výše nezaměstnanosti, zkušenost s přistěhovaletstvím** (předzvěst dlouhodobého řešení).

REALOKACE EU

Lhůta pro registraci do relokačního programu z Itálie a Řecka skončila 26. září 2017. Členské státy nicméně mohou v relokacích pokračovat na dobrovolné bázi. **K 26. listopadu 2017 bylo celkově relokováno 31 779 osob z Řecka a Itálie**, což představuje zhruba 20 % úspěšnost v naplnění celkové relokační kvóty 160 000 osob. **Z Řecka** bylo ke dni 26. listopadu 2017 relokováno celkem **21 323 osob**. V období od 30. 10. do 26. 11. 2017 došlo k relokaci 120 osob, z toho 40 do Irska, 35 do Nizozemska, 34 do Francie, 7 do Švýcarska a 4 do Německa. **Z Itálie** bylo ke dni 26. listopadu 2017 relokováno celkem **10 456 osob**. V období od 30. 10. - 26. 11. 2017 došlo k relokaci 421 osob, a to 176 do Švédska, 157 do Německa, 35 do Nizozemska, 26 do Belgie, 15 do Španělska, 10 do Bulharska, 2 do Litvy.

PŘESÍDLOVÁNÍ

- V červenci 2015 se ČR dobrovolně zapojila, spolu s dalšími 19 státy, do **Evropského přesídlovacího schématu**, a to **přesídlením 4 rodin nemocných syrských dětí** (celkem 20 osob) z Jordánska v rámci **přesídlovacího programu**, který vláda schválila v lednu 2015, a **přesídlením 32 Iráčanů z Libanonu v rámci přesídlovacího programu Nadačního fondu Generace 21**. V rámci tohoto programu bylo nadále humanitárně přijato 57 Iráčanů z Iráckého Kurdistanu. Celkem bylo do členských států EU přesídleno v rámci Evropského přesídlovacího schématu přes 14 000 osob.

POHYB PŘES HRANICE

Přednáška CIVS

311

AKČNÍ PLÁN EU TURECKO

- Všichni noví nelegální migranti vstupující **od 20. března 2016** na řecké ostrovy z Turecka budou **navráceni do Turecka**. Navracení bude probíhat plně v souladu s unijním a mezinárodním právem.
- Za každého syrského občana navraceného z řeckých ostrovů do Turecka bude jeden **syrský občan přesídlen z Turecka do EU**, a to s ohledem na kritéria zranitelnosti vypracovaná OSN. Přednost budou mít migranti, kteří do EU dříve nelegálně nevstoupili ani se o nelegální vstup nepokusili

ZÁVAZEK TURECKA

- Turecko přijme veškerá nezbytná opatření, aby **zabránilo** vzniku **nových tras** pro nelegální migraci z Turecka do EU, ať už námořních nebo pozemních, a bude za tímto účelem spolupracovat se sousedními státy i s EU.

PLATBA EU

EU v úzké spolupráci s Tureckem dále urychlí vyplácení původně vyčleněných prostředků ve výši **3 miliard EUR** v rámci nástroje pro uprchlíky v Turecku a zajistí financování **dalších projektů zaměřených na osoby požívající dočasné ochrany**, které budou s urychleným příspěvím Turecka určeny do konce března.

SYSTÉM HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Přednáška CIVS

ZÁKON O HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍCH PRO KRIZOVÉ STAVY

Zákon č. 241/2000 Sb. **upravuje přípravu hospodářských opatření pro:**

- stav nebezpečí,
- nouzový stav,
- stav ohrožení státu a
- válečný stav

a přijetí hospodářských opatření **po vyhlášení krizových stavů.**

CÍLE SYSTÉMU HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ

- Uspokojit **základní životní potřeby fyzických osob** (ne všech)
- **Podpořit** činnost **ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, HZS a havarijních služeb**
- **Podpořit** výkon **státní správy**

DVA ZÁKLADNÍ PRINCIPY

- Subsidiarity
- Kontinuity

Postup na základě **plánu nezbytných dodávek**

Pohotovostní zásoby (pro podporu obyvatelstva, havarijních služeb HZS a zajišťují nezbytné dodávky).

Povinně smluvní vztahy

FRONTEX – OCHRANA VNĚJŠÍCH HRANIC

Přednáška VSCI

319

POSLÁNÍ

Agentura Frontex, Evropská agentura pro **pohraniční a pobřežní stráž**, byla zřízena v roce 2004 s cílem pomoci

- **členským státům EU** a
- **zemím přidruženým** k Schengenu (Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.)

chránit **vnější hranice** prostoru volného pohybu EU

FRONTEX

Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na **vnějších hranicích** členských států EU byla zřízena nařízením Rady (ES) č. 2007/2004

Zahájila svou činnost v roce 2005

SPRÁVNÍ A ŘÍDICÍ STRUKTURA AGENTURY

- Správní rada
- Výkonný ředitel
- Zástupce výkonného ředitele
- Úředník pro otázky základních práv

FUNKCE SPRÁVNÍ RADY

- správní rada odpovídá za přijímání **strategických rozhodnutí** agentury
- **jmenuje** výkonného ředitele a jeho zástupce na návrh EK
- přijímá rozhodnutí o provádění **hodnocení zranitelnosti**,
- přijímá rozhodnutí o **seznamech povinných informací a údajů**, které si s agenturou mají vyměňovat vnitrostátní orgány odpovědné za správu hranic.....

PŘEDSEDNICTVÍ VE SPRÁVNÍ RADĚ

- Správní rada **volí** z řad **svých členů**, kteří mají hlasovací právo, **předsedu a místopředsedu**. Předseda a místopředseda jsou voleni **dvoutřetinovou většinou** hlasů členů správní rady s hlasovacím právem.
- Nemůže-li předseda vykonávat své povinnosti, zaujme jeho místo z úřední moci místopředseda.

JMENOVÁNÍ VÝKONNÉHO ŘEDITELE

- Výkonné ředitele jmenuje správní rada na návrh EK. EK navrhuje nejméně tři vhodné kandidáty
- Kandidáti procházejí slyšením v příslušných výborech EP

VÝKONNÝ ŘEDITEL

- Agenturu řídí **výkonný ředitel**, který je při výkonu svých povinností **zcela nezávislý**.
- Aniž jsou dotčeny pravomoci orgánů Unie a správní rady, **nevyhledává** ani nepřijímá výkonný ředitel **žádné pokyny** od jakékoli vlády ani od jakéhokoli jiného subjekt.
- **EP nebo Rada** mohou výkonného ředitele **vyzvat**, aby předložil zprávu o plnění svých úkolů.

SLOŽENÍ SPRÁVNÍ RADY

Správní rada z **jednoho zástupce** každého členského státu a **dvou zástupců EK**, přičemž každý z nich má hlasovací právo.

Každý členský stát za tímto účelem jmenuje **jednoho člena** správní rady a jednoho **náhradníka**, který člena zastupuje v jeho nepřítomnosti.

EK jmenuje dva členy a dva náhradníky. **Funkční období trvá čtyři roky.** Může být prodlouženo

ÚŘEDNÍK PRO OTÁZKY ZÁKLADNÍCH PRÁV

- Správní rada **jmenuje** úředníka pro otázky základních práv ze seznamu tří kandidátů po konzultaci s **poradním fórem**.
- Úředník pro otázky základních práv musí mít nezbytnou kvalifikaci, odborné znalosti a profesní zkušenosti v oblasti základních práv.

PORADNÍ FÓRUM

- Agentura **zřídí poradní fórum**, které jí bude formou **nezávislého poradenství** nápomocno v **otázkách základních práv**.
- Výkonný ředitel a správní rada mohou v koordinaci s úředníkem pro otázky základních práv **konzultovat** s poradním fórem jakoukoli otázku týkající se základních práv

NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ CENTRUM

- **Každý členský stát** určí, provozuje a spravuje **národní koordinační centrum**.
- **Každý členský stát oznámí** zřízení svého národního koordinačního centra EK, která o tom neprodleně uvědomí ostatní členské státy a agentur

ZÁSAH RYCHLÉ REAKCE

- Na **žádost členského státu** o zahájení zásahu rychlé reakce na hranicích musí obsahovat popis situace, možných cílů a předpokládaných potřeb a profily potřebných pracovníků, včetně případných profilů pracovníků s výkonnou pravomocí.
- Výkonný ředitel může, je-li to nutné, **okamžitě vyslat odborníky agentury**, aby situaci na vnějších hranicích dotčeného členského státu **posoudili**.

PODPŮRNÉ TÝMY PRO ŘÍZENÍ MIGRACE

- Pokud **členský stát** čelí **nepřiměřeným migračním výzvám** v konkrétních hotspotech na svých vnějších hranicích, jež spočívají ve velkých, dovnitř směřujících smíšených migračních tocích, **může požádat** o **technickou a operativní posilu** od **podpůrných týmů** pro řízení migrace, které sestávají z odborníků z příslušných institucí a jiných subjektů Unie.

KONTROLA VEŘEJNÉ SPRÁVY

Přednáška CIVS

333

FUNKCE KONTROLY VEŘEJNÉ SPRÁVY

1. funkce poznávací
2. funkce zjišťovací
3. funkce porovnávací
4. funkce hodnotící
5. funkce nápravná

DĚLENÍ KONTROLY

- správní kontrola **vnitřní**
- správní kontrola **vnější**
  1. preventivní
  2. průběžná
  3. následná

VNĚJŠÍ KONTROLA VEŘEJNÉ SPRÁVY

- kontrola vykonávaná **zákonodárným sborem**, respektive zastupitelskými orgány
- kontrola vykonávaná **Nejvyšším kontrolním úřadem**
- kontrola vykonávaná **správními orgány**
- kontrola vykonávaná na **základě podání občanů**
- kontrola vykonávaná prostřednictvím **Veřejného ochránce práv**
- kontrola **vykonávaná soudy**

PARLAMENTNÍ KONTROLA

PŮSOBNOST SNĚMOVNY

Sněmovna má právo:

1. **kontrolovat** činnost vlády,
2. jednat o **důvěře** vládě a
3. usnášet se na vyslovení nedůvěry vládě (50 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu PS)

VYSLOVENÍ DŮVĚRY VLÁDĚ

Vláda je odpovědna Poslanecké sněmovně

1. **Nově jmenovaná vláda** předstoupí do **30 dnů** po svém jmenování před **Poslaneckou sněmovnu** a požádá ji o **vyslovení důvěry**
2. Vláda může kdykoliv předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry.
3. Vláda je oprávněna žádat, aby Poslanecká sněmovna skončila **projednávání vládního návrhu** zákona do tří měsíců od jeho předložení, pokud s tím vláda spojí žádost o vyslovení důvěry

K přijetí usnesení o vyslovení důvěry vládě je třeba souhlasu **nadpoloviční většiny přítomných poslanců.**

VYSLOVENÍ NEDŮVĚRY VLÁDĚ

- Návrh na vyslovení nedůvěry vládě může podat **písemně nejméně 50** poslanců. K projednání takového návrhu svolá předseda neprodleně schůzi Sněmovny.
- O žádosti vlády o vyslovení důvěry nebo o návrhu na vyslovení nedůvěry vládě se neprodleně vyrozumí poslanecké kluby a výbory. Po rozpravě se přistoupí k **hlasování podle jmen**.
- K přijetí usnesení, kterým se vyslovuje vládě nedůvěra, je třeba souhlasu **nadpoloviční většiny všech poslanců**.
- Odepře-li Sněmovna vyslovit vládě důvěru nebo jí vysloví nedůvěru, oznámí to předseda Sněmovny prezidentu republiky

PROJEDNÁNÍ PETIC

- Každý má právo sám nebo společně s jinými **obracet se** na **státní orgány** se žádostmi, návrhy a stížnostmi ve **věcech veřejného** nebo jiného společného zájmu, které patří do působnosti těchto orgánů.
- Petice adresované **Sněmovně**, jejím **orgánům** a **funkcionářům** se doručí **petičnímu výboru**.
- O přijatých peticích, jejich obsahu a způsobu vyřízení **předkládá** petiční výbor Sněmovně **zprávy**.
- Podání, která nejsou peticemi, předá petiční výbor Kanceláři sněmovny, která je předloží věcně příslušným výborům nebo komisím anebo je postoupí příslušným úřadům nebo institucím. Pisatele o vyřízení nebo postoupení vždy vyrozumí

VYŠETŘOVACÍ KOMISE

- Na návrh nejméně **jedné pětiny všech poslanců (40)** může Sněmovna zřídit pro vyšetření věci veřejného zájmu vyšetřovací komisi.
- Předsedu a členy vyšetřovací komise, kterými mohou **být jen poslanci**, volí Sněmovna.
- Poslanec, který je členem vlády, nemůže být členem vyšetřovací komise.

POVINNOST SVĚDČIT

- Každý je povinen na předvolání komise se dostavit ke komisi a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o věci, která má být vyšetřena, nebo o okolnostech důležitých pro vyšetření této věci.
- Svědek nesmí být vyslýchán tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl zproštěn této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má.

PARLAMENTNÍ KONTROLA PODLE ZVLÁŠTNÍCH ZÁKONŮ

STÁLÁ KOMISE POSLANECKÉ SNĚMOVNY PRO KONTROLU ČINNOSTI BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBY

- **Stálá komise Poslanecké sněmovny pro kontrolu činnosti BIS** podle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě.
- Kontrolní orgán se skládá z nejméně **7 členů**.
- Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen **každý poslanecký klub** ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je **vždy lichý**. Členem kontrolního orgánu může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

STÁLÁ KOMISE PRO KONTROLU ČINNOSTI ÚŘADU PRO ZAHRANIČNÍ STYKY A INFORMACE

- Na základě zákona č. 153/1994 o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, pro kontrolu činnosti tohoto Úřadu.
- Stálá komise pro kontrolu činnosti ÚZSI se skládá nejméně ze **7 členů**. Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; **počet členů je vždy lichý**.
- Členem zvláštního kontrolního orgánu může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

STÁLÁ KOMISE PRO KONTROLU ČINNOSTI VOJENSKÉHO ZPRAVODAJSTVÍ

- podle zákona č. 289/2005 Sb., o VOZ pro kontrolu této jednotné ozbrojené zpravodajské služby České republiky.
- Kontrolní orgán se skládá **nejméně ze 7 členů**. Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je **vždy lichý**.
- Členem kontrolního orgánu může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

ORGÁN NEZÁVISLÉ KONTROLY ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB

Činnost zpravodajských služeb podléhá kontrole:

1. Vlády,
2. Poslanecké sněmovny a
3. Orgánu nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky

STÁLÁ KOMISE PRO KONTROLU ČINNOSTI FINANČNÍHO ANALYTICKÉHO ÚŘADU

- na základě zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
- Stálá komise pro kontrolu činnosti FAÚ se skládá z nejméně **7 členů**. Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je **vždy lichý**.
- Členem stálé komise může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

ZÁKLADNÍ ZDROJ INFORMACÍ OD FAÚ

FAÚ je správní úřad, který zajišťuje funkci finanční zpravodajské jednotky pro celou Českou republiku, především **pak plní funkci generálního státního orgánu pro sběr a analýzu obchodů, podezřelých ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo ze spojení s financováním terorismu.**

Základní informací pro kontrolní orgán Poslanecké sněmovny je **zpráva o činnosti FAÚ za uplynulý rok.** Zpráva je podrobnější než zveřejňovaná výroční zpráva a při jejím projednávání mohou být uvedeny i informace o kauzách dosud neukončených orgány činnými v trestním řízení či daňovými orgány, případně i informace o nových trendech v páchání a odhalování trestné činnosti.

STÁLÁ KOMISE PRO KONTROLU ČINNOSTI GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- na základě zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů, zřizuje ke kontrole této Inspekce.
- Stálá komise Poslanecké sněmovny provádí **kontrolu činnosti Inspekce**, včetně kontroly použití **odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a použití sledování osob** a věcí podle trestního řádu.
- Kontrolní orgán se skládá z poslanců určených Poslaneckou sněmovnou.

ZÁKLADNÍ POSLÁNÍ GIBS

Hlavním předmětem činnosti GIBS je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl **spáchán trestný čin**, jehož pachatelem je **příslušník Policie ČR, celník, příslušník Vězeňské služby, příslušník inspekce anebo zaměstnanci těchto útvarů**.

Inspekce také provádí **zkoušku spolehlivosti** vůči protiprávnímu jednání uvedených příslušníků a zaměstnanců.

Navrhuje proti takové činnosti opatření a vydává **metodická doporučení** pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů.

STÁLÁ KOMISE PRO KONTROLU ČINNOSTI NÁRODNÍHO BEZPEČNOSTNÍHO ÚŘADU

- na základě zákona č. 412/2005 Sb., jako zvláštní kontrolní orgán Poslanecké sněmovny pro kontrolu činnosti NBÚ.
- Kontrolní orgán se skládá nejméně ze **7 členů**. Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je **vždy lichý**.
- Členem kontrolního orgánu může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny.

ZÁKLADNÍ POSLÁNÍ NBÚ

- NBÚ je **orgánem moci výkonné**, byl zřízen zákonem č. 148/1998 Sb., o **ochraně utajovaných skutečností** a je ústředním **správním úřadem** pro ochranu utajovaných informací a bezpečnostní způsobilost.
- Uvedený zákon přesně vymezuje dokumenty a informace, které ředitel NBÚ této komisi standardně předkládá, a dokumenty a informace, jejichž předložení si komise může vyžádat.
- Jde zejména o **předkládání zprávy o činnosti NBÚ**, zprávy o jednotlivých bezpečnostních řízeních a o materiály týkající se rozpočtu NBÚ.
- Komise není oprávněna zasahovat do personálních pravomocí vedoucích pracovníků NBÚ a nahrazovat jejich řídicí činnost.

STÁLÁ KOMISE PRO KONTROLU ČINNOSTI NÁRODNÍHO ÚŘADU PRO KYBERNETICKOU A INFORMAČNÍ BEZPEČNOST

- na základě zákona č. 205/2017 Sb., kterým se novelizoval zákon o kybernetické bezpečnosti, jako zvláštní kontrolní orgán Poslanecké sněmovny pro kontrolu činnosti NÚKIB.
- Poslanecká sněmovna **stanoví počet členů komise** tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je **vždy lichý**.

POSLÁNÍ NÚKIB

NÚKIB řeší problematiku **ochrany utajovaných informací v oblasti informačních a komunikačních systémů, kryptografickou ochranu**, působí jako koordinační orgán ve stavu kybernetického nebezpečí a rovněž vykonává působnost v oblasti veřejné regulované služby Evropského programu **družicové navigace Galileo**.

Ředitel NÚKIB předkládá kontrolnímu orgánu zprávu o činnosti Úřadu, návrh rozpočtu a podklady potřebné ke kontrole plnění rozpočtu Úřadu, vnitřní předpisy Úřadu a na vyžádání zprávu o jednotlivých kybernetických bezpečnostních incidentech z kritické informační infrastruktury, významných informačních systémů a informačních systémů základní služby.

NAVIGAČNÍ SYSTÉM GALILEO

- Navigační systém Galileo je plánovaný autonomní evropský **Globální družicový polohový systém (GNSS)**.
- Jeho výstavbu zajišťuje Evropská unie (EU) reprezentovaná Evropskou komisí (EC) a Evropskou kosmickou agenturou (ESA).
- Plný systém bude sestávat z 30 družic (27 operačních + 3 záložní) obíhajících ve třech rovinách po kruhových drahách na střední oběžné dráze Země ve výšce 23 222 km.
- Systém Galileo má největší potenciál především **v dopravě** (letecká, silniční, železniční, námořní a říční, městská, atd.), přesto však nabízí široké využití i v **dalších oblastech**, kde zvýší bezpečnost, přesnost a komfort (energetický průmysl, bankovníctví, zemědělství, civilní ochrana, životní prostředí, stavebnictví atd.

STÁLÁ KOMISE PRO KONTROLU POUŽITÍ ODPOSLECHU A ZÁZNAMU TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU, POUŽITÍ SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ A RUŠENÍ PROVOZU ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍ

- podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.
- Úkony dle 88 a 158d trestního řádu související s **odposlechy a sledováním osob** jsou důležitým nástrojem pro odhalování, prověřování a vyšetřování nejzávažnějších forem páčání trestné činnosti, jako například zneužití pravomoci úřední osoby, korupce, organizovaného zločinu, drogové, násilné nebo mravnostní kriminality.
- Použití těchto úkonů však na druhé straně představuje významný zásah do lidských práv a svobod, zaručených Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod, proto je podrobena přísné parlamentní kontrole.
- Kontrolu provádí kontrolní orgán Poslanecké sněmovny v příslušných útvarech policie po předchozím vyrozumění ministra vnitra. Ministr vnitra předkládá kontrolnímu orgánu nejméně dvakrát ročně zprávu o použití zmíněných prostředků, jednou ročně analýzu použití úkonů a dále též na jeho žádost informace o použití těchto prostředků.
- Tím není dotčeno právo kontrolního orgánu požadovat informace a účast na jednání kontrolního orgánu od jiných osob.
- Kontrolní orgán se skládá z poslanců určených Poslaneckou sněmovnou.

ORGÁN NEZÁVISLÉ KONTROLY ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB

- Orgán nezávislé kontroly se skládá **z 5 členů**, kteří jsou na návrh vlády voleni Poslaneckou sněmovnou na **dobu 5 let**.
- Vláda Poslanecké sněmovně navrhne vždy nejméně dvojnásobný počet osob, než je počet obsazovaných míst v orgánu nezávislé kontroly.
- Nikdo nemůže být členem orgánu nezávislé kontroly více než dvakrát za sebou.
- Funkce člena orgánu nezávislé kontroly je veřejnou funkcí

OPRÁVNĚNÍ ORGÁNU NEZÁVISLÉ KONTROLY

- Orgán nezávislé kontroly je při výkonu své kontrolní činnosti oprávněn **požadovat** od zpravodajské služby všechny **potřebné informace** o její činnosti, které souvisejí s prováděnou kontrolou
- Má-li orgán nezávislé kontroly za to, že činnost zpravodajské služby protiprávně zasahuje do základních práv a svobod nebo porušuje zákon, je oprávněn **vyžadovat od ředitele příslušné zpravodajské služby potřebná vysvětlení**.

INTERPELACE

- Působnost sněmovny je **projednávat odpovědi vlády a jejích členů** na písemné interpelace poslanců zařazené na pořad schůze Sněmovny
- Každý poslanec má právo interpelovat vládu nebo její členy ve věcech **jejich působnosti**.
- Interpelovaní členové vlády odpovědí na interpelaci **do třiceti dnů** ode dne jejího podání.

KONTROLA VÝKONNÉ MOCI

KOMISE SENÁTU

- Senát může **ze senátorů a dalších osob**, které nejsou senátory, zřizovat **stálé nebo dočasné komise** a stanovit jim úkoly.
- Komise se zřizují zejména tehdy, jedná-li se o úkoly dotýkající se působnosti více orgánů Senátu anebo o úkoly, které nejsou v působnosti žádného ze Senátem zřízených orgánů

PRAVOMOC OBOU KOMOR PARLAMENTU

Parlament vyslovuje souhlas:

1. **s vysláním** ozbrojených sil České republiky **mimo území ČR**,
2. **s pobytem** ozbrojených sil **jiných států** na území ČR,
nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.

KONTROLA VEŘEJNOSTÍ

SVOBODNÝ PŘÍSTUP K INFORMACÍM

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

zákon upravuje:

1. **pravidla** pro poskytování informací a
2. **podmínky práva** svobodného přístupu k těmto informacím.

POVINNOST POSKYTOVAT INFORMACE

Povinnými subjekty, které mají podle zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, jsou:

1. **státní orgány,**
2. **územní samosprávné celky** a jejich orgány a
3. **veřejné instituce.**

Povinnými subjekty **jsou dále ty subjekty**, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.

Povinnost poskytovat informace se **netýká** dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací

ŽADATEL

Žadatelem podle zákona je **každá fyzická i právnická osoba**, která žádá o informaci.

INFORMACE

Informací se pro účely zákona rozumí:

1. jakýkoliv **obsah** nebo jeho část v jakékoliv podobě,
2. **zaznamenaný na jakémkoliv nosiči**, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního

Informací podle zákona není počítačový program.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

Povinné subjekty **poskytují** informace:

1. na **základě žádosti** nebo
2. **zveřejněním.**

INFORMACE POSKYTOVÁNA NA ZÁKLADĚ ŽÁDOSTI

Je-li informace poskytována na základě žádosti, poskytuje se **způsobem podle obsahu žádosti**, zejména:

- a. sdělením informace v elektronické nebo listinné podobě,
- b. poskytnutím kopie dokumentu obsahujícího požadovanou informaci,
- c. poskytnutím datového souboru obsahujícího požadovanou informaci,
- d. nahlédnutím do dokumentu obsahujícího požadovanou informaci,
- e. sdílením dat prostřednictvím rozhraní informačního systému, nebo
- f. umožněním dálkového přístupu k informaci, která se v průběhu času mění, obnovuje, doplňuje nebo opakovaně vytváří, nebo jejím pravidelným předáváním jiným způsobem,...

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ ZVEŘEJNĚNÍM

Informace poskytovaná zveřejněním se poskytuje ve **všech formátech a jazycích, ve kterých byla vytvořena;**

při zveřejnění takové informace v elektronické podobě musí být jeden z těchto formátů otevřený a, je-li to možné, též strojově čitelný.

VŠEOBECNÉ POVINNOSTI

Každý povinný subjekt musí **pro informování veřejnosti ve svém sídle a svých úřadovnách** zveřejnit na místě, které je všeobecně přístupné, jakož i umožnit pořízení jejich kopie, tyto informace:

- 1. důvod a způsob založení** povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost,
- 2. popis své organizační struktury**, místo a způsob, jak získat příslušné informace, kde lze podat žádost či stížnost, předložit návrh, podnět či jiné dožádání anebo obdržet rozhodnutí o právech a povinnostech osob,
- 3. místo, lhůtu a způsob**, kde lze podat opravný prostředek proti rozhodnutím povinného subjektu o právech a povinnostech osob, a to včetně výslovného uvedení požadavků, které jsou v této souvislosti kladeny na žadatele, jakož i popis postupů a pravidel, která je třeba dodržovat při těchto činnostech, a označení příslušného formuláře a způsob a místo, kde lze takový formulář získat,
- 4. postup**, který musí povinný subjekt dodržovat při vyřizování všech žádostí, návrhů i jiných dožádání občanů, a to **včetně příslušných lhůt**, které je třeba dodržovat

DALŠÍ VŠEOBECNÉ POVINNOSTI

1. **přehled** nejdůležitějších předpisů, podle nichž povinný subjekt zejména jedná a rozhoduje, které stanovují právo žádat informace a povinnost poskytovat informace a které upravují další práva občanů ve vztahu k povinnému subjektu, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy poskytnuty k nahlédnutí,
2. **sazebník** úhrad za poskytování informací,
3. **elektronickou adresu podatelny.**

ÚSTAVNÍ SOUD

POSLANÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.

Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu.

Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

VĚCNÁ PŮSOBNOST ÚSTAVNÍHO SOUDU

Ústavní soud rozhoduje mimo jiné:

1. o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
2. o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
3. o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
4. o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,

ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ PŘED ÚS

- Návrh na zahájení řízení před Ústavním soudem může podat ten, komu tento zákon takové oprávnění přiznává. Řízení lze zahájit jen na návrh.
- Řízení je zahájeno dnem doručení návrhu Ústavnímu soudu.
- Účastník nebo vedlejší účastník se může dát v řízení před Ústavním soudem zastupovat pouze advokátem v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy.

ROZHODNUTÍ ÚS

- Ve věci samé rozhoduje Ústavní soud nálezem a v ostatních věcech usnesením.
- Nálezy musí být odůvodněny a musí obsahovat poučení, že proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.
- Rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak.
- Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.

ŘÍZENÍ O ÚSTAVNÍCH STÍŽNOSTECH

Stížnost jsou oprávněny podat:

1. fyzická nebo právnická osoba, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem
2. zastupitelstvo obce nebo vyššího územního samosprávného celku, jestliže tvrdí, že nezákonným zásahem státu bylo porušeno zaručené právo územního samosprávného celku na samosprávu

LHŮTA K PODÁNÍ ÚSTAVNÍ STÍŽNOSTI

- Ústavní stížnost lze podat ve lhůtě **dvou měsíců od** doručení rozhodnutí o **posledním procesním prostředku**, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje.
- Takovým prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek, mimořádný opravný prostředek, vyjma návrhu na obnovu řízení, a jiný procesní prostředek k ochraně práva, s jehož uplatněním je spojeno zahájení soudního, správního nebo jiného právního řízení

ŘÍZENÍ O ÚSTAVNÍCH STÍŽNOSTECH

- Fyzická nebo právnická osoba, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem.
- Zastupitelstvo obce nebo vyššího územního samosprávného celku, jestliže tvrdí, že nezákonným zásahem státu bylo porušeno zaručené právo územního samosprávného celku na samosprávu

LHŮTA PRO PODÁNÍ STÍŽNOSTI

Ústavní stížnost lze podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje.

Takovým prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek, mimořádný opravný prostředek, vyjma návrhu na obnovu řízení, a jiný procesní prostředek k ochraně práva, s jehož uplatněním je spojeno zahájení soudního, správního nebo jiného právního řízení.

PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ

Směruje-li ústavní stížnost proti jinému zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, může Ústavní soud k odvrácení hrozící vážné škody nebo újmy, k zabránění hrozícímu násilnému zásahu nebo z jiného závažného veřejného zájmu uložit orgánu veřejné moci, aby v zásahu nepokračoval (předběžné opatření).

NÁLEZ ÚSTAVNÍHO SOUDU

Ústavní soud rozhodne nálezem, kterým:

1. ústavní stížnosti zcela vyhoví nebo
2. ústavní stížnost zcela zamítne anebo
3. jí zčásti vyhoví a zčásti ji zamítne

DŮSLEDKY NÁLEZU KE STÍŽNOSTI FO NEBO PO

Bylo-li vyhověno ústavní stížnosti fyzické nebo právnické osoby,
Ústavní soud:

1. zruší napadené rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo
2. jestliže porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody spočívalo v jiném zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, zakáže tomuto orgánu, aby v porušování práva a svobody pokračoval, a přikáže mu, aby, pokud je to možné, obnovil stav před porušením